Адыгэ макъ

№ 228 (19993)

2011-рэ илъэс

ШЭМБЭТ

ШЭКIОГЪУМ и 26-рэ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

ШЭКIОГЪУМ И 27-р — НЫМ И МАФ

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лъытэнығъэ зыфэтшIыхэрэр!

Тибзылъфыгъэ-ны лъапIэхэр!

Нэбгырэ пэпчъкIэ ныр шъэбагъэм, гукIэгъум, акъылым, шIулъэгъум ятамыгъэу щыт. Сабыим идунай гъэпсыгъэ зэрэхъущтым имызакъоу, щыIэныгъэм цIыфыгъэ шапхъэхэм ядесэхэу ащ къыхихыщтхэр, анахь мэхьанэ зэритыщтхэр, ищыIакIэ зыфэдэщтыр бэкIэ ным елъытыгъ.

Урысыем иджырэ мэфэкI анахь ныбжьыкIэхэм ыкIи анахь мэхьанэ зиIэхэм зэу ащыщ ным и Мафэ. Унагъом икъэухъумэнкIэ ыкIи игъэпытэнкIэ ным шIуагъэу иIэм осэшхо фэзышIырэ пстэури ащ зэрепхы, джэныкъо машIом ицыхьэшIэгъу ухъумакIоу, унагъо пэпчъ зэгурыIоныгъэрэхьатныгъэ илъыным мыпшъыжьэу фэлэжьэрэ бзылъфыгъэ-ным къэралыгъом фыщытыкIэу къыфыриIэр ащ къегъэлъагъо.

Адыгеим щыпсэурэ ны пстэуми лъытэныгъэ ин афэтшIызэ мэфэкI шIагъом пае тафэгушIо, кIэлэцIыкIухэм япIункIэ пшъэрылъ къинэу яIэм дакIоу Iофэу зыфэгъэзагъэхэмкIи яIэпэIэсэныгъэ зэрэхагъэхъощтым ахэр дэлажьэх.

Ны лъапIэхэр! Шъуиунагъохэм ренэу рэхьатныгъэ, насып, щыIэкIэшIу арылъынэу, шъуигупсэ цIыфхэм гумэкIыгъохэм шъуащаухъумэнэу шъуфэтэIо!

Шъуигуфэбагъэ къыкIимычэу, шъунэгушIоу бэрэ шъущыIэнэу тышъуфэлъаIо!

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор ФЕДОРКО

ЦIыфхэр ригъэблэгъагъэх

УФ-м и Президент иприемнэу Адыгеим щыIэм АР-м и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан тыгъуасэ цIыфхэр ригъэблэгъагъэх. Социальнэ Iофхэм афэгъэзэгъэ Министерствэм, прокуратурэм, Мыекъопэ къэлэ администрацием, къулыкъу ыкIи ведомствэ зэфэшъхьафхэм япащэхэр ащ хэлэжьагъэх.

Къэралыгъом ипащэ зилъэIу е зигумэкIыгъо къыфэзыгъэзэгъэ нэбгыриймэ яIофыгъохэр мы мафэм зэшIохыгъэ хъугъэ. ЦIыфхэр къэлэ ыкIи район зэфэшъхьафхэм къарыкIыгъагъэх, зыгъэгумэкIыщтыгъэхэри зэфэшъхьафы. КIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм ясабыйхэр аратынхэ амылъэкIэу, чэзыур къанэмысэу къэкIогъэ бзылъфыгъитIур Мыекъуапэ иурамэу Димитровым ыцIэ зыхьырэм щагъэуцурэ объектыр тыгъэгъэзэ мазэм зауххыкIэ ащ чIыпIэ къащыратынэу агъэгугъагъэх. Джащ фэдэу станицэу Ханскэм псыр къызыщеум япсэупIэхэр зэхигъэуагъэхэу нэбгыритIу къекIолIэгъагъ. Ахэм унэхэр афащэфыжьыщтых, ахъщэу ащ пэIухьащтыр, зым сомэ миллионрэ мин 465-рэ, адрэм сомэ миллионрэ мин 40-рэ, мы тхьамафэр имыкIызэ афатIупщыщт. Ягъот зэрэмакIэм къыхэкIыкIэ, гъэстыныпхъэ шхъуантIэу псэупIэм щызэпыращыгъэр иунэ езыщэлIэжьын амал зимыIэхэри къекIолIэгъагъэх. Ахэми IэпыIэгъу арагъэгъотынэу агъэгугъагъэх. ГущыIэм пае, поселкэу Тульскэм щыпсэурэ Нина Хляновам ишъхьэгъусэ Хэгъэгу зэошхом иветеран. Унэу зыщыпсэухэрэм гъэцэкIэжьынхэр ищыкIагъэх, гъэстыныпхъэ шхъуантIэр ещэлIагъэп. Ащ ахъщэ IэпыIэгъоу сомэ мин 81-м ехъу зэрэратыщтым имызакъоу, гъэстыныпхъэ шхъуантIэм фэгъэзэгъэ къулыкъури IэпыIэгъу фэхъущт.

— УФ-м и Правительствэ пшъэрылъэу къытфишIыгъэм тетэу, цIыфхэм гумэкIыгъоу Президентым иприемнэ къырахьылIэхэрэр зэрэзэшIотхыщтым тыпылъ, — къыIуагъ ТхьакIущынэ Аслъан цIыфхэм заIокIэм ыуж. — Непэ къекIолIагъэхэм зэкIэми яIофыгъохэр афызэшIотхын зэрэтлъэкIыгъэм къэралыгъом щыпсэухэрэм ящыIакIэ нахьышIу хъуным фэшI Правительствэм Iофышхо зэришIэрэр къеушыхьаты.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Хэдзынхэм япэгъокIэу...

Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ идепутатхэм яхэдзынхэр тыгъэгъазэм и 4-м зэхащэщтых. Ащ ипэгъокIэу Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан муниципальнэ образованиеу «Красногвардейскэ районым» тыгъуасэ щыIагъ. Республикэм ипащэ игъусагъэх АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр.

Культурэм и Унэу селоу Красногвардейскэм дэтым, Iофтхьабзэр зыщыкIуагъэм, къыщызэрэугъоигъэх кIэлэегъаджэхэр, медицинэм ыкIи культурэм яIофышIэхэр, предпринимательхэр, ныбжьыкIэхэр, общественнэ организациехэм ялIыкIохэр, нэмыкIхэри.

Мы аужырэ илъэсхэм республикэм хэхъоныгъэу ышIыгъэхэм, непэ Iоф зыдашIэрэ лъэныкъохэм, пшъэрылъ шъхьаIэу зыфагъэуцужьыхэрэм ТхьакIущынэ Аслъан зэхахьэм ипэублэ кIэкIэу къащытегущыIагъ. Адыгеим иэкономикэ хэхъоныгъэхэр ышIынхэм, цIыфхэм ящыIэкIэ-псэукIэ нахьышIу шIыгъэным илъэс зэкIэлъыкIохэм анаIэ зэрэтырагъэтыгъэр, тапэкIи а гъогум темыкIхэу Iоф зэрашIэщтыр АР-м и ЛIышъхьэ къыхигъэщыгъэх. УрысыемкIэ мэхьанэшхо зиIэ хэдзынхэу къэблагъэхэрэм цIыфхэр чанэу ахэлэжьэнхэу, республикэм хэхъоныгъэхэр ышIынхэмкIэ зишIуагъэ къэзыгъэкIон зылъэкIыщт кIуачIэхэм амакъэ афатынэу пащэр къяджагъ.

Къэзэрэугъоигъэхэр, общественностыр зыгъэгумэкIырэ упчIэхэр нэужым республикэм ипащэ фагъэзэн амал яIагъ. Ахэм игъэкIотыгъэ джэуапхэр ТхьакIущынэ Аслъан къаритыжьыгъэх, Iофыгъоу, щыкIагъэу щыIэхэр дэгъэзыжьыгъэнхэм пае къатефэрэр шIокI имыIэу зэрагъэцэкIэщтыр къариIуагъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ иунашъу

Рэзэныгъэ тхылъ етыгъэным ехьылIагъ

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу Iоф зэришIэрэм ыкIи Урысые Федерацием ихэбзэIахь органхэм яIофышIэ и Мафэ япхыгъэу **Матвеева Еленэ Иван ыпхъум,** Федеральнэ хэбзэIахь къулыкъум Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэ, рэзэныгъэ тхылъ етыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
шэкIогъум и 24-рэ, 2011-рэ илъэс
N 207-рг

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу шIуагъэ къытэу гъэсэныгъэм иIоф зэрэфэлажьэхэрэм, егъэджэн-пIуныгъэ Iофэу гурыт еджапIэм щызэрахьэрэм ашъхьэкIэ яIахьышхо зэрэхашIыхьэрэм, къыткIэхъухьэрэ ныбжьыкIэхэм ягъэджэнкIэ ыкIи япIункIэ гъэхъагъэхэр зэрашIыгъэхэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ афагъэшъошагъ:

— **Кубэщыч Азэмат Къэлэубатэ ыкъом,** Шэуджэн районымкIэ къуаджэу Пщычэу и МБОУ-у «Хьатыгъужъыкъое гурыт еджапIэу N 6-у Хьаткъо Ахьмэд ыцIэкIэ щытым» идиректор;

— **ХьэпэкIэ Иринэ Масхьуд ыпхъум,** Шэуджэн районымкIэ къутырэу Мамацев и МБОУ-у «Гурыт еджапIэу N 12-м» идиректор.

Хэдзынхэр

АмалышIоу къытшIошIы

Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ идепутатхэм яхэдзынхэр зыщыIэщтхэ мафэр къэблэгъагъ. Ащ ехъулIэу хэдзынхэм язэхэщэн епхыгъэ Iофыгъохэри ыкIэм фэкIуагъэх. Тыгъуасэ, шэкIогъум и 25-м, Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие политическэ партиехэм ялIыкIохэм ыкIи журналистхэм апае щызэхащэгъэгъэ презентациери хэдзынхэм языфэгъэхьазырын епхыгъэ Iофыгъуагъ.

Ар къызэIуихыгъ ыкIи зэрищагъ АР-м хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие итхьаматэу Хъут Юрэ. Ащ къызэриIуагъэмкIэ, хэдзакIохэм яголосхэр автоматикэ шIыкIэм тетэу къэзылъытэщтхэ комплексхэр хэдзыпIэ участкэ 14-м ащагъэфедэщтых. УФ-м и ЦИК унашъоу ышIыгъэм тетэу ахэр къащэфыгъэх. Ахэм ащыщхэу 10-р къалэу Мыекъуапэ, 4-р Мыекъопэ районымкIэ поселкэу Тульскэм яхэдзыпIэ участкэхэм ачIагъэуцощтых. Зыщагъэфедэщтхэ участкэхэр къыхахыхэ зэхъум зэрыгъозагъэхэр хэдзакIохэр нахьыбэу, нэбгырэ мини 2-м нэсэу ыкIи ащ ехъоу зыщатхыгъэхэр къыхэхыгъэнхэр ары. Хэукъоныгъэ ямыIэу комплексхэр гъэфедэгъэнхэм фэшI зы комплексым Iоф езыгъэшIэщт оператор тIурытIу мэзэныкъорэ рагъэджагъэх. Ахэр хэдзэкIо комиссиехэм хэдзын фитыныгъэ зиIэхэу ахэтхэм ащыщых. Рагъэджэщтхэр агъэнафэхэ зэхъум къыдалъытагъ электроннэ техникэм нахь хэшIыкI фызиIэхэр къыхэхыгъэнхэр. Операторхэр рагъаджэхэ зэхъум рагъэблэгъагъэхэу щыIагъэх хэдзэкIо комиссиехэм ятхьаматэхэр, ахэм ягуадзэхэр. Арышъ, агъэфедэщт комплексхэм яIофшIакIэ ахэри щыгъуазэх. Мыщ дэжьым хэдзынхэр шъэф шIыкIэм тетэу зэхэщэгъэнхэм епхыгъэ шапхъэхэр укъуагъэ хъухэрэп. Сыда пIомэ бюллетеныр тетхагъэхэр зиIэхэ лъэныкъомкIэ зэпырыгъэзагъэу аппаратым дэплъхьанэу щыт. Голосованиер заухырэ ужым комплексым голосхэр къелъытэх, хэдзынхэм ахэлэжьэгъэ пчъагъэри, партие пэпчъ фатыгъэр зыфэдизыри гъэунэфыгъэхэу протоколыр къыдегъэкIыжьы.

Нэужым комплексым Iоф зэришIэрэ шIыкIэр къаIотагъ ыкIи къагъэлъэгъуагъ. ЗэрэщытымкIэ, зы бюллетень нахьыбэ дэодзэкIэ пIихыщтэп, къызэкIигъэкIожьыщт, уиголос зэрилъытагъэр зэхэпхэу къыуеIожьы. Комплексыр аппаратитIоу зэгъусэ. ЗыгорэкIэ зыр къэкъутагъэмэ, ятIонэрэм Iоф ышIэн, голосхэр къылъытэнхэ ылъэкIыщт. ОшIэ-дэмышIэу электричествэр къызэпыугъэми, аккумуляторхэмкIэ Iоф ышIэн ылъэкIыщт. Арэу щытми, зэмыжэгъэхэхэ Iофыгъо къэхъумэ, хэдзакIохэм бюллетеньхэр зыдадзэнхэ алъэкIыщт къэмлани хэдзыпIэ участкэм чIэтыщт. Нэужым ащ фэдэ къэмланым дадзэгъэ бюллетеньхэр аппаратым къырагъэлъытэжьых ыкIи пчъагъэхэр зэхэгъэхъожьыгъэхэу протоколыр къыдегъэкIыжьы.

КъызэрэтшIошIырэмкIэ, комплексым иIофшIэн хэдзакIохэм яголосхэр къэлъытэгъэнхэмкIэ амалышIоу щыт ыкIи хэти зыпари хишIыхьан ылъэкIыщтэп.

СЭХЪУТЭ Нурбый.
Сурэтыр тезыхыгъэр А. Кирнос.

Ныхэр агъэшIуагъэх

1998-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу Урысые Федерацием и Президент иунашъокIэ ным и Мафэ шэкIогъум иаужырэ тхьаумафэ хагъэунэфыкIы.

Бзылъфыгъэм обществэм чIыпIэу щиубытырэм зыкъегъэIэтыгъэныр, унагъом имэхьанэ ифэшъошэ уасэ етыгъэныр, ным нахь лъапIэ дунаим зэрэтемытыр джыри зэ къыхэгъэщыгъэныр ары ащ мэхьанэу иIэр.

Мыщ ипэгъокIэу мы мафэхэм зэхащэгъэ торжественнэ зэхахьэм къырагъэблэгъагъэх республикэм щыпсэурэ бзылъфыгъэхэу сабыибэ зыпIухэрэр.

Адыгэ Республикэм IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ иминистрэу Наталья Широковам Iофтхьабзэм пэублэ псалъэ къыщишIызэ мэфэкIэу къэблагъэрэм фэшI къэзэрэугъоигъэхэм къафэгушIуагъ.

— Ным ишIулъэгъу нахь лъэш, нахь къытпэблагъи щыIэп, сабый цIыкIоу дунаим къытехъуагъэм апэрэ гущыIэу къыIорэр ары. КъыткIэхъухьэрэ лIэужхэм ящыIэныгъэ гъогу къыхахынымкIэ, тикъэралыгъо игражданин шъыпкъэ хъунхэмкIэ ныхэм зэшIуахырэр макIэп, ащкIэ ахэм тафэраз. Республикэм щыпсэурэ бзылъфыгъэхэм насыпрэ щыIэкIэ-псэукIэ дэгъурэ яIэу, ялъфыгъэхэм адатхъэхэу псэунхэу мы мэфэкI мафэм тафэлъаIо, — къыIуагъ министрэм.

Республикэ целевой программэу «Демографием изытет АР-м нахьышIу щышIыгъэныр» зыфиIоу 2009 — 2012-рэ илъэсхэм ателъытагъэм диштэу агъэнэфэгъэ Щытхъу тамыгъэу «Материнская слава» зыфиIорэр бзылъфыгъи 10-мэ зэхахьэм ащаратыжьыгъ, сомэ мин 17 зырыз ащ игъусагъ. Сабыибэ зиIэ е къаIызыхыгъэу зыпIурэ бзылъфыгъэхэри къыхагъэщыгъэх. Ахэм япIункIэ гъэхъэгъэшIу ашIыгъэу нэбгырэ 17 къыхагъэщыгъ, ахэм сомэ мини 10 зырыз афагъэшъошагъ.

Республикэм итворческэ коллективхэм къатыгъэ мэфэкI концертым къэзэрэугъоигъэхэр ягуапэу еплъыгъэх.

(Тикорр.).

КIэуххэр зэфахьысыжьыгъэх

2011-рэ илъэсым «Урысыем ипродукцие анахь дэгъуи 100» зыфиIорэ зэнэкъокъум икIэуххэр шэкIогъум и 24-м Мыекъуапэ щызэфахьысыжьыгъ. Тиреспубликэ щылэжьэрэ организацие зэфэшъхьафхэм япродукцие мы чIыпIэм къыщагъэлъэгъуагъ.

СтандартизациемкIэ ыкIи метрологиемкIэ Гупчэу Адыгэ Республикэм щыIэм ипащэу Матыжъ Аслъан къызэриIуагъэмкIэ, мы къэгъэлъэгъоныр европейскэ качествэм и Мафэ фэгъэхьыгъэу зэхащагъ. ЗэкIэмкIи 2011-рэ илъэсым «Урысыем ипродукцие анахь дэгъуи 100» зыфиIорэ шъолъыр зэнэкъокъум тиреспубликэкIэ продукцие зэфэшъхьафхэм якъыдэгъэкIын дэлэжьэрэ организацие 22-рэ хэлэжьагъ ыкIи ахэм къагъэлъэгъогъэ продукцие зэмылIэужыгъо 24-р анахь дэгъухэм ахалъытагъэх.

Мыщ къыкIэлъыкIоу федеральнэ мэхьанэ зиIэ зэнэкъокъум иедзыгъоу лъагъэкIотагъэм анахь продукцие дэгъоу къыхагъэщыгъэ 21-у зэнэкъокъум къыщагъэлъэгъуагъэм ащыщэу продукцие лъэпкъи 9-р лауреат хъугъэ.

— Мыщ фэдэ зэнэкъокъухэм мэхьанэу яIэр продукциеу къыдагъэкIырэр шэпхъэ гъэнэфагъэхэм адиштэу гъэпсыгъэныр ары, — къыIуагъ Матыжъ Аслъан. — Мы зэнэкъокъур мыгъэ я 14-у республикэм щызэхэтэщэ. Илъэс къэс Адыгеим продукцие зэмылIэужыгъоу къыщыдагъэкIыхэрэм ядэгъугъэ уигъэрэзэнэу щыт, ар организациехэм шIукIэ афэтэлъэгъу.

Нэужым АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Андрей Беляковымрэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм экономикэ хэхъоныгъэхэмкIэ и Комитет ипащэу Сапый Вячеславрэ мы зэнэкъокъум хэлажьэхэрэм къафэгушIуагъэх, тапэкIи гъэхъэгъэшIухэр ашIынхэу къафэлъэIуагъэх.

Продукциеу къэгъэлъэгъоным къыращэлIагъэхэм ядэгъугъэ зызыщагъэгъозэхэ нэуж « Лучший опыт — для лучшей жизни» зыфиIорэ конференциер зэхащагъ. КIэухым продукцие анахь дэгъу къыдэзыгъэкIырэ организациеу лауреат хъугъэхэм дипломхэмрэ шIухьафтынхэмрэ аратыжьыгъэх.

Джащ фэдэу яIофшIэнкIэ гъэхъагъэхэр зышIыгъэхэу Джэджэ районкIэ щэ заводым игенеральнэ директорэу Сергей Гусейновым, Мыекъопэ пивэшI заводым игенеральнэ директорэу Пэнэшъу Къэплъан, дэгъэшI заводэу «Мамырыкъом» идиректорэу Мымырыкъо Руслъан щытхъу тамыгъэхэр афагъэшъошагъэх.

КIАРЭ Фатим.

Гъэзетеджэм иеплъыкIэхэр

Лъэпкъым икъэбархэм къяжэ

ЛIэхъусэжъ Нахьмэт Шэуджэн районымкIэ къуаджэу Мамхыгъэ щэпсэу. ЦIыфхэм яфэIо-фашIэхэр зыщагъэцэкIэрэ Унэу къуаджэм дэтым илъэс 26-рэ Iоф щишIагъ. Джыдэдэм пенсием щыI. Адыгеим икъэбархэр гъэзетэу «Адыгэ макъэм» ишIуагъэкIэ зэрегъашIэх. Республикэ телевидением икъэтынхэм яплъы.

— «Адыгэ макъэр» сикIас, бэшIагъэу къисэтхыкIы. Гъэзетым седжэнэу къызысштэкIэ, хабзэ сфэхъугъэу, аужырэ нэкIубгъор къызэIусэхы. ЕтIанэ адрэхэм сяджэ. Тирайон фэгъэхьыгъэу къыхиутыхэрэр сшIогъэшIэгъоных. НыбжьыкIэхэм гъэсэпэтхыдэ афэхъущт тхыгъэхэр нахьыбэу къихьэмэ дэгъу. Адыгабзэ кIэ къыдэкIырэ гъэзет закъом тилъэпкъ шэн-зекIокIэ дахэу иIэхэр къыткIэхъухьэхэрэм анаIэ нахьышIоу атырарыгъэдзэным тыщэгугъы, — къытиIуагъ Нахьмэт.

ЛIэхъусэжъ Нахьмэт ипхъорэлъфхэм адыгабзэр зэраригъэшIэщтым пылъ. «Адыгэ макъэм» къафеджэ, къагурымыIохэрэм ямэхьанэ афызэхефы. Iэдэбныгъэрэ зекIокIэ дахэрэ ахэзылъхьащт ушъыйхэр ренэу ареIо. Адыгэ шъуашэм, лъэпкъым итарихъ, ишэн-хабзэхэм афэгъэхьыгъэу къыхаутыхэрэм яжэ.

ДАУТЭ Анжел.

МэкъэгъэIу

Тыгъэгъазэм и 9-м, сыхьатыр 15.00-м, ОАО-у «Адыгпромстроир» зычIэт унэу урамэу Крестьянскэм, N 238-м тетым иактовэ зал щыкIощт шIушIэ обществэу «Пщыжъхьабл» зыщIэщтым изэхэщэн фэгъэхьыгъэ зэIукIэ.

ЗэIукIэм къетэгъэблагъэх къуаджэу Пщыжъхьаблэ щыщхэу Мыекъуапэ щыпсэухэрэр.

Оргкомитетыр

ГЪЭТЭРЭЗЫЖЬЫН

«Адыгэ макъэм» иномерэу шэкIогъум и 18-м къыдэкIыгъэм ия 2-рэ нэкIубгъо «ФАП-м иунэ къыщызэIуахыгъ» зыфиIоу къыхьагъэм Бэгъушъэ Марыет ыIоу хэтым ычIыпIэ Бэгъушъэ Асыет тхыгъэн фэягъэр.

БЫЛЫМХЪУНЫР

Ахъщэ IэпыIэгъур къаIэкIэхьэ

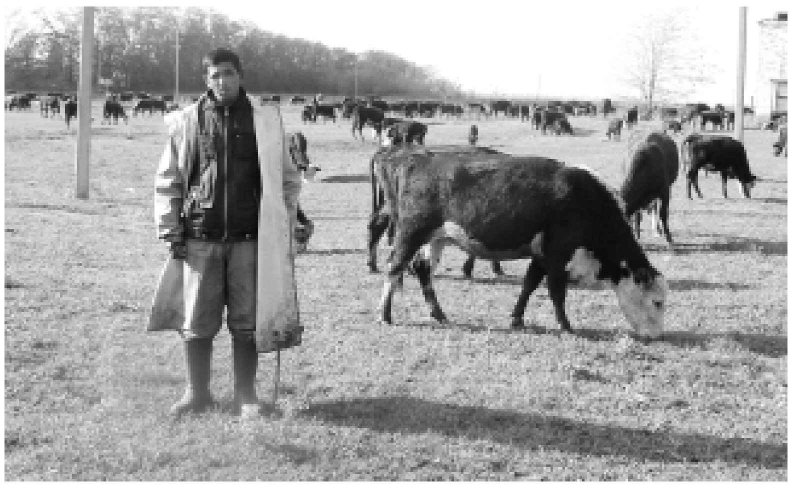

Кощхьэблэ районым ООО-у «АПК Ренесанс» зыфиIоу щызэхащагъэр анахьэу зыпылъыр былымпIашъэхэм яхъун. Къуаджэу Кощхьаблэ дэтыгъэ колхозэу Кировым ыцIэкIэ щытыгъэм ифермэщтыгъэу гъэкIэжьын уахътэу хэгъэгум щыкIуагъэм «ыгъэкIэжьыгъэхэм» ахэфагъэу былым хъатэ зытемытыжьэу, ахэр зыщаIыгъыгъэхэ псэолъэ шIагъохэр зыщагъэушъорэцыгъэхэу чылэ гъунэм Iутым зыцIэ къесIогъэ хъызмэтшIапIэм иIофшIэн щызэхищэнэу бэджэндэу ыштэгъагъ. СССР хэгъэгушхом илъэхъан а фермэу Зыхьэ Хьазрэтбый зипэщагъэм ищытхъу чыжьэу Iугъагъэ. Ащ бэрэ тащэщтыгъ тижурналист гухэлъхэм, гъэхъэгъэшIоу ашIыгъэхэр игъэкIотыгъэу гъэзетым къыщыдгъэлъагъощтыгъэх.

— Тызытет фермэу тапэкIэ шIу фэшъхьаф зыфамыIощтыгъэу, адыгэмэ зэраIо хабзэу, дэпкъ далъхьэжьыгъэр джы зыфэдэ хъугъэр шъуинэрылъэгъу, — еIо ащ тызщыIукIэгъэ Бзэсэжъ Аминэу «АПК Ренессансым» ипащэ теплъаджэхэу къакъыр заулэу зэпэIутхэм Iапэ афишIызэ. — Илъэсих хъугъэ мыр IофшIапIэкIэ къызыхэтхыгъэр, IыгъэкI дэдэ хъугъагъэ. МэкIэ-макIэзэ зэтедгъэпсыхьажьыгъэх тибылымхэр зыщытIыгъыщтхэ ыкIи Iус зэфэшъхьафхэр къызщытыухъумэщтхэ къакъыр заулэ.

Бзэсэжъ Аминэ пащэ зыфэхъугъэ хъызмэтшIапIэм колхозым ичэм шIуцIэ-шъоф лъэпкъым фэдэу къащыхэу къэнэжьыгъэ тIэкIур щаIыгъыгъ. Ахэм федэ шIагъо къызэрамытыжьыщтыр къызыгурыIогъэ пэщэ IофышIэм 2008-рэ илъэсым Волгоград хэкум казах шъхьэ фыжь чэм лъэпкъышIухэм къакIэхъогъэ шкIэхэр къыщищэфыхи, фермэу зэтыригъэпсыхьажьырэм былымэу тетыгъэхэр зэблихъугъэх.

— ПстэумкIи шкIи 100 къэтщэфыгъагъэр, — къеIуатэ Бзэсэжъ Аминэ. — Ахэм ащыщэу 85-м къыкIэлъыкIогъэ илъэсым шкIэхэр къапыхъуагъэх, джаущтэу тIоуцогъо Волгоградскэ хэкум къыщытщэфыгъэ былымхэм къытфахьыгъэр зэхахъуи, пстэумкIи шъхьэ 220-рэ фермэм тет хъугъэ. КъызэритыдзэрэмкIэ, къэкIощт илъэсым игъатхэ быгъоу къахэкIыщтхэр тщэщтых, чэмы хъущтхэр шъхьафэу тIыгъыщтых.

ИкIыгъэ илъэсым хъызмэтшIапIэм былымхэм арагъэшхыщт силосыр ящыкIэгъэщтым фэдизэу зэхалъхьан щалъэкIыгъагъэп, огъоу зэрэщытыгъэм къыхэкIэу натрыфэу ашIагъэм къырахыгъэ шIагъо щыIагъэп. Ау мы илъэсым былым Iус зэфэшъхьафхэм ягъэхьазырын дэгъоу зэхащэгъагъ. Машэм силосыпхъэ тонн миным фэдиз хьазыр ралъхьагъ, афикъущтым фэдизэу мэкъуи, уарзи, концентрированнэ Iуси агъэхьазырыгъ. А пстэум адакIоу къалэу Курганинскэ дэт шъоущыгъушI заводым жом гъушъэр къыращышъ, ябылымхэм арагъэшхы.

ХъызмэтшIапIэм ипащэ къызэриIорэмкIэ, мы илъэсым чэмэу яIэхэм ящыкIэгъэ Iусым икъэхьыжьын тырагъэкIодагъэм щыщ Iахь — сомэ мини 140-рэ къафатIупщыгъ. Ащ дакIоу хъызмэтшIапIэм егъэхьазырых шкIэу яIэм пэпчъ субсидиеу къаратыщтым фэшI республикэм мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ документхэу IэкIагъэхьащтхэр. Ащ фэдэ программэу щыIэм къызэрэдилъытэрэм тетэу шкIэу яIэ пэпчъ сомэ мин, пстэумкIи мин 85-рэ къэралыгъом IэпыIэгъоу къаIэкIигъэхьащт.

Чэмхэр хъызмэтшIапIэм щащыхэрэп, апэрэ илъэсныкъом ахэм щэу къахьырэр зэкIэ шкIэхэм рашъу. Ащ ыуж шъхьафэу шкIэхэр къакъырым рагъэуцохэшъ, мэфэ фабэу къыхэкIыхэрэм хъупIэхэм ащагъэхъух, Iус зэфэшъхьафхэмкIи ягугъухэзэ агъашхэх. А IофшIэнхэр фермэм щызэшIозыхыхэрэр пстэумкIи нэбгыритIу.

Былымхэм Iус зэфэшъхьафхэр аратыхэ зыхъукIэ, ащ тырагъэпсыхьэгъэ механизмэхэр агъэфедэх. БэмышIэу хъызмэтшIапIэм Iусхэр зэхэзгъэкIухьэхэрэ механизмэу къыщэфыгъэм силосыр, мэкъур, уарзэр, концентратхэр ратакъохэшъ, ахэр зызэхагъэкIухьэхэкIэ былымхэм арагъэшхых. ТапэкIэ силосри, мэкъури, нэмыкI Iусхэри шъхьаф-шъхьафэу былымхэм аратыщтыгъэх, джы зытехьэгъэхэ IофыгъуакIэм ишIуагъэкIэ Iусхэм ахэкIодыкIырэр бэкIэ нахь макIэ зэрэхъугъэм дакIоу, былымхэми нахьышIоу ар ашхы.

— Былым Iус зэфэшъхьафхэр къыщыдгъэкIынхэу пстэумкIи чIыгу гектар 550-рэ къытфэгъэзагъ, — къеIуатэ хъызмэтшIапIэм ипащэ. — Ахэр зэкIэ пайщикхэм ячIыгу Iахьых. Ахэм анахьэу ащытшIэхэрэр коцыр, хьэр, натрыфыр, рапсыр ыкIи соер ары. Анахь гумэкIыгъоу джырэкIэ тиIэр былымхэр зыщыдгъэхъущтхэ чIыпIэхэу къытфагъэзагъэхэр зэрэмакIэхэр ары.

Мы илъэсым машинэшхохэу КамАЗ-м фэдитIумэ арытхэу былымышъхьи 100 Лэгъо-Накъэ хъупIэу щыIэхэм ащэгъагъэх. МэзитIурэ ахэр хъупIэ тегъэпсыхьагъэхэм къащагъэхъугъэх, етIанэ, тыгъужъхэр къатебэнэнхэм ищынагъо щыIэ зэхъум къащэжьыгъэх.

Мы лъэхъаным фермэм тет псэуалъэхэр кIымафэм фагъэхьазырых. Къакъырхэм зэкIэ ачIэлъ ебзыр ачIащыгъ, шъхьаныгъупчъэхэр пленкэкIэ къаIулIыхьагъэх, пчъэхэр агъэцэкIэжьыгъэх, къакъырхэм ашъхьэхэри къакIэмыщхыным тегъэпсыхьагъэу агъэхьазырыгъэх. А пстэум адакIоу къакъырхэм арыт былымхэр псы зэрэрагъэшъощтхэ насосри агъэуцугъ, псыр чIыгум къычIэзыщыщт скважинэри агъэпсыгъ.

Былым Iус зэфэшъхьафэу аугъоигъэхэр зэкIэ фермэм къырагъэолIагъэх. Машэм ратэкъогъэ силосыпхъэр дэгъоу ауби, ышъхьэ пленкэ тырахъуи, ятIэр тыратэкъожьыгъ. Ащ силосыр нахь къызэтыригъэнэщт. Зы къакъырым мэкъоу ыкIи уарзэу яIэр чIалъхьагъ, адрэ къакъырым фыркъор чIатэкъуагъ. А Iус дэгъур мыгъэ апэрэу хъызмэтшIапIэм щагъэхьазырыгъ.

Фермэм былым Iэхьогъоу тетым сурэт къытетэхышъ, губгъо IофшIэнхэр хъызмэтшIапIэм зыщызэшIуихыхэрэ чIыпIэм тэкIо. Гектари 110-рэ хъурэ чIыпIэм трактори 2 — К-700-рэ, Т-150-рэ къыщекIокIых. Ахэм тыгъэгъазэр зытырахыжьыгъэ чIыгур коцыр щапхъыным фагъэхьазыры. ХъызмэтшIапIэм тызыщыIэгъэ мафэм ехъулIэу ащ щапхъыгъагъ хьэ ыкIи рапс гектари 120-рэ зырыз. Коцэу пстэумкIи апхъын фаем щыщэу а мафэм ехъулIэу хагъэкIыгъагъэр гектар 60-м тIэкIу ехъущтыгъ.

Мы чIыпIэм сурэт къыщытетэхы тракторэу К-700-у диск онтэгъухэр зыпышIагъэхэм тес механизаторэу Алыбэрд Налбый. Мыр хъызмэтшIапIэм анахь механизатор IэпэIасэу щылажьэхэрэм ащыщ.

— ЧIыгум тызэрэдэлэжьэщт техникэу тищыкIэгъэщтыр зэкIэ тиI, — еIо Бзэсэжъ Аминэ. — Тракторми, мэкъумэщ Iэмэ-псымэ зэфэшъхьафхэми тичIыгу зэрытылэжьын икъун тэгъэфедэ. ТимыIэ закъор комбайн. Джы комбайнакIэ къэпщэфын зыхъукIэ миллион заулэ лъыптын фае. ЧIыгоу тиIэр зэрэмакIэм къыхэкIэу ащ фэдэ комбайнэ къэтщэфыныр тэркIэ федэп. Джащ къыхэкIэу комбайнэ зиIэ хъызмэтшIапIэхэу тирайон итхэм зэзэгъыныгъэ адэтэшIышъ, лэжьыгъэу тиIэр Iуятэгъэхыжьы.

Мы хъызмэтшIапIэм узэрэщытхъун фаеу зы Iофыгъо джыри игугъу къэтшIыщт. Ар лэу къыщахьыжьырэр зэкIэ мраморнэу зыфаIорэм зэрэфэдэр ары. А лыр нахь лъапIэу IуагъэкIынэу мэгугъэх.

БэмышIэу телефонымкIэ макъэ къызэрэтагъэIугъэмкIэ, коцым ипхъыни хъызмэтшIапIэм щаухыгъ.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый.

Сурэтхэм арытхэр: **хъызмэтшIапIэм ибылым Iэхъогъу; механизаторэу Алыбэрд Налбый.**

Сурэтхэр авторым тырихыгъэх.

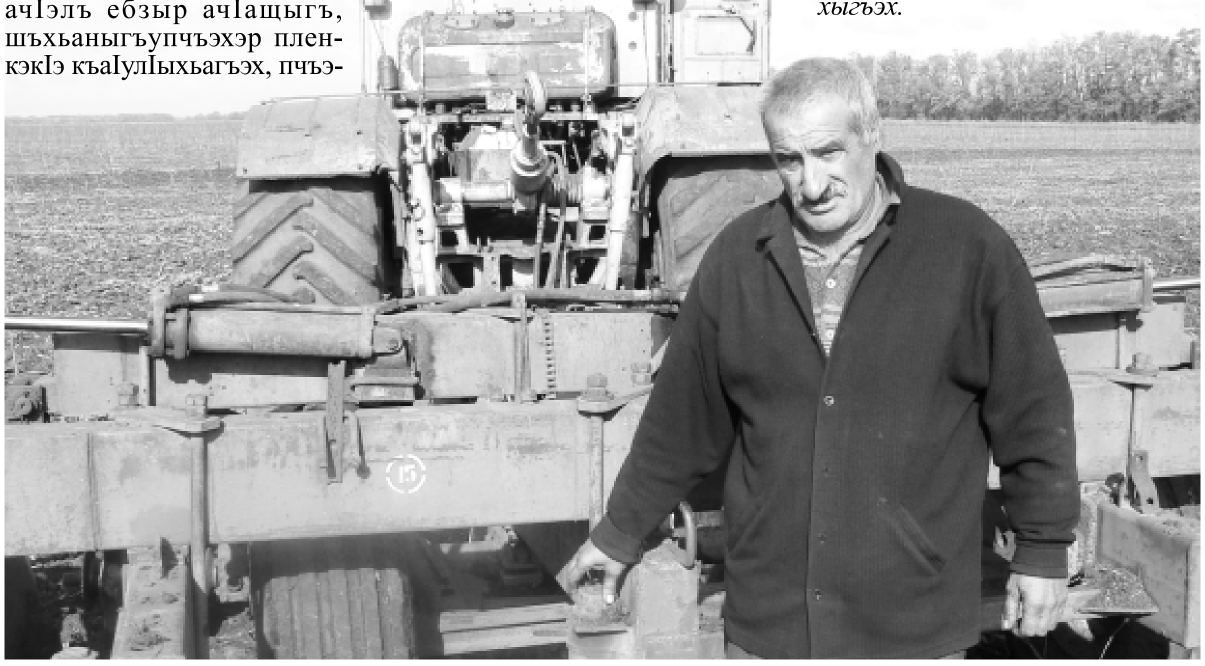

РЕДАКЦИЕМ КЪАТХЫРЭ ПИСЬМЭХЭР

ЯIэпэIэсэнэгъэ щытхъу къафехьы

Тэ, Хэгъэгу зэошхом, IофшIэным ветеранхэр, сэкъатныгъэ зиIэхэр, бэрэ тычIэлъынэу мэхъу Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым кардиологиемкIэ иотделение. Ащ ипащэу, апшъэрэ категорие зиIэ врачэу, зэш Соловьевхэм ацIэкIэ щыт премием илауреатэу Бжыхьэкъо Фатимэ коллектив зэгурыIожь дэгъу ыугъоигъ. IэпэIэсэныгъэшхо яI мыщ щылэжьэрэ врачхэми, медсестрахэми.

Сымэджэщым чIафэхэрэм дэгъоу къагурэIо медицинэм иIофышIэхэм япшъэрылъхэр зэрагъэцакIэхэрэм бэу зэрялъытыгъэр, а сэнэхьатыр нэмыкIхэм ябгъэпшэнэу зэрэщымытыр. Мы отделением щылажьэрэ пэпчъ тыфэразэу «тхьашъуегъэпсэу» ятIо тшIоигъу. Мары мы мафэхэм отделением гъэцэкIэжьын IофшIэнхэр щэкIохэшъ, зэкIэми къин алъэгъу, ау ащ пае къэмынэу хэти ипшъэрылъ егъэцакIэ, сымаджэхэм къызэрадекIокIыхэрэм къыщагъакIэрэп. Тафэраз медсестра хъупхъэхэу М. Шэфрыкъом, Н. КIыкIым, Ф. ТIэшъум, Ю. Литвиновам, Т. Радченкэм, Н. ЯхъулIэм, Р. Цуамыкъом, зэкIэми ацIэ къеIогъуай, зым нахьи адрэр нахь хъупхъэх.

Тэ типалатэкIэ къытэIэзэнэу хъугъэ Адыгэ Республикэм псаунгъэр къэухъумэгъэнымкIэ изаслуженнэ IофышIэу, апшъэрэ категорие зиIэ кардиологэу Ащкъэнэ Тэмарэ. Ар 1969-рэ илъэсым Тбилиси къыщыхъугъ (Тэмарэ ятэ летчикэу ащ къулыкъу щихьыщтыгъ), 1994-рэ илъэсым Кубанскэ мединститутыр къыухыгъ. Ащ къыщыублагъэу мы сымэджэщым Тэмарэ Iоф щешIэ.

— УиIофшIэн зебгъэжьакIэкIэ апэрэ мафэхэм, апэрэ илъэсым къыбготыщтым, узигъусэщтым мэхьанэшхо иI, — еIо Тэмарэ. — АщкIэ сэ синасып къыубытыгъ, сикIэлэегъэджагъ Урысые Федерацием изаслуженнэ врачэу, зищытхъу непи бэрэ аIорэ Даур Сусанэ. IэпыIэгъушIоу сыдигъуи сиIагъ, джыри ары, тиотделение ипащэу Бжыхьэкъо Фатимэ. Ахэм лъэшэу сафэраз.

Сэ Ащкъэнэ Тэмарэ зысшIэрэр илъэси 10-м къехъугъ. Гъогогъуищэ ащ хьадэгъум сыкъыIихыжьыгъ, Тхьэм шIур игъогогъоу бэрэ щерэгъаI. А бзылъфыгъэр Тхьэм врач хъунэу къыгъэхъугъ, нэбгырэ пэпчъ илыуз ыгукIэ зэхешIэ, анахь пэблэгъэ цIыфым фэдэу фэгумэкIы. Ары шIу зыкIалъэгъурэри, сымаджэхэр зыкIыфэразэхэри. Тэмарэ илъэс пчъагъэм хьалэлэу зэрэлэжьагъэм къэралыгъоми осэшхо къыфишIыгъ — «Адыгэ Республикэм псаунгъэр къэухъумэгъэнымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиIорэ щытхъуцIэр къыфигъэшъошагъ. Тыгу къыддеIэу ащкIэ тыфэгушIо, щытхъоу фаIорэм тапэкIи хэхъонэу, псаунгъэ иIэу цIыфхэм бэрэ афэлэжьэнэу, игухэлъышIухэр къыдэхъунхэу тыфэлъаIо.

Джащ фэдэу кардиологиемкIэ отделением щылажьэхэрэм зэкIэми «тхьашъуегъэпсэу» ятэIо, шIоу щыIэр ягъогогъунэу афэтэIо.

НЭПСЭУ Темыркъан.

пос. Дружбэр.
Кощхьэблэ район.

Ныр цIыфым икъежьапI. Ныр щыIэнымгъэм ылъапс. Ным ыIэ шъабэ, фабэ, гукIэгъу. Ным ыIэ гумэкIыми, щыIэныгъэм игъогу къызэIуехы, тырещэ. Сыд фэдиз тешIагъэми, гъэхъагъэ горэ тшIыгъэми, гумэкI горэ тиIэми ным ыгу къешIэ, къытео. Уянэу укъэзылъфыгъэм, сыдэущтэу ущытыми, шIу уелъэгъу, къыпфэгумэкIы. Чыжьэу ущыIэми, къыожэ, чъыерэп, ыгукIэ рэхьатырэп, гупсэф къекIурэп. Ныр кIэсэным унэр зэрэкIэгъэкъуагъэм фэдэу, унагъом кIэгъэкъонышхоу иI. Адыгэ бзылъфыгъэм ипытагъэ икIочIагъэ, игукIэгъу-гупцIэнагъэ гъунэ иIэу щытэп. Ахэр сэ сянэ сеплъымэ къасшIэщтыгъэх.

Ным ымакъэ сыкIэдэIукIы, сщыгъупшэрэп

Ныр зэрэщыIэм пае учэфынэу, угушIонэу щыт. Ным ыгу хэзгъэкIырэр нэпэнчъ, зэкIэ дунаим тетымэ ны яIагъ, нэу дунэе нэфыр къыозытыгъэм сыдэущтэу умакъэ лъэшэу удэгущыIэщта? Ар зышIэрэр иакъыл щыуагъэу тэлъытэ. Уянэ къыпфишIэрэм фэдиз фэпшIэжьын плъэкIыщтэп. ЗэкIэми ным ичIыфэ къыттефэ. Ныр зышъхьамысыжьэу къыбдекIокIы. Ныр насып уиIэмэ мэгушIо, шIу къыбдэхъумэ ыгукIэ рэхьат, сымаджэ ухъумэ къыбдекIокIы, чэщ мычъыябэ зэпечы, оцIыкIуфэ ыбгъэшъо фабэ къыонэсы, ары «Нышъор шъоу» зыкIаIорэр. Писателэу, поэтэу дунаим ным фэгъэхьыгъэу емыгупшысагъэу, ымытхыгъэу щыIэп пIоми ухэукъощтэп. Мы гущыIэжъхэр сэ сянэ къыIощтыгъэх: « Ныр нэм фэд», «Ны зимыIэм гуIэр имаф», «Ным ишIулъэгъуныгъэ мыжъо гъэчъыгъэм фэд», «Ным илъфыгъэ сыдигъуи сабыеу елъытэ», «Ным нахь ныбджэгъу пытэ щыIэп», «Уянэ щэIэфэ лъытэ, щымыIэжь хъумэ зыщымыгъэгъупш».

Ным къыпфишIагъэр фэпшIэжьыным пае шъхьацыпэ лъэмыджым ипхышъун фае. (Чтобы дети оплатили матери за свое рождение, они должны уметь перенести ее через волосяной мост). Ащ къырагъэкIыгъэр ным къыпфишIэрэр фэпшIэжьын зэрэумылъэкIыщтыр ары.

Ным нэгъоджэ пстэуми уащеухъумэ.
Уятэ ичIыпIэ гъэдахэ, уянэ дахэу дэгущыI.
Ным ылъэгу джэнэтыр чIэт.
Тыгъэнэпсы нахьи, ны бгъашъу.
Ным уасэ фэзымышIырэр насыпынчъ,
алъытэрэп.
Къыомыхъонырэр, пцIы зымыусырэр,
шъыпкъэ къыозыIощтыр ныр ары,
ащ уедэIумэ, гъогу занкIэ урэкIо.

ЦIыф лъэпкъ пстэури ным фэусэ, ау ным ишIуагъэ къэIогъуай. Арэу щыт нахь мышIэми, тхэкIо цIэрыIохэм ным фэгъэхьыгъэу аусыгъэр макIэп. Ахэм ащыщэу ным имэфэ лъапIэ къисIотыкIыныр, нымэ гущыIэ дахэ афасIо сэри сшIоигъу.

Адыгэ писательмэ, усакIомэ къатхыгъэмэ ащыщ игугъу къэсшIын. Пэрэныкъо Муратэ иусэу «Тян» зыфиIорэм ным иныбжьыкъу къыщегъэлъагъо: «ТызычIэсыгъэ унэр нэкIэуи къэнагъ. Тэ, сабый жъугъэр, нынчъэу тыкъэнагъ». Писателым уянэ уимыIэжьмэ зэрэкъиныр, ным ишIуагъэ, игуфэбэныгъэ зэрэфэзэщыпэрэр къеIо, къин къыфэхъу.

Жэнэ Къырымызэ ытхыгъэ усэу орэдышъохэр афашIыгъэу къаIорэр бэ. «Синан» зыфиIорэр сыд зымыуасэр, ным иIэшIугъэ, игуфэбагъэ, игукIэгъуныгъэ къыреIотыкIы.

ГущыIэм пае, «Типсыхъо сыкIэдэIукIымэ умакъэ ащ къыхэIукIы, чъыгы бырабэм фэдэу о пцIэкIэ къысэIушъашъэ, О дунаир сфэбгъэдэхагъ, сфыхэпхыгъ — синанэу, синэнэ дах», — еIо писателым.

Дэхагъэу ным ыгу илъыр, жъуагъоми ахелъагъо, ижьау чIэт зэпытэу егъашIэм къыщэхъу. Ныр Iэ шъабэкIэ унэгу къызэрэтеIабэрэр, дахэу къызэрэгущыIэрэр Къырымызэ иусэмэ къащегъэлъагъо.

Писатель цIэрыIоу МэщбэшIэ Исхъакъ етхы нымэ къинэу ателъыгъэр, заом къафихьыгъэр, ар зэращэчыгъэр: («Белый Конь», « Вдовы»).

Сянэ ымакъэ, игущыIэ сыгу илъ, сщыгъупшэщтэп. Слъы хэлъ, тыр зыкIодыкIэ, ным кIалэмэ къинэу адилъэгъурэр, нымэ анэ нэфынэу къыкIэпсырэр, тыр къэмыкIожьыгъэми ным икIалэхэр гум къызэрэримынэрэр ары къыритхыкIырэр писателым. Ащ нэмыкIэу писателыр психологым фэд. Ным ыгу уиплъагъэми, гукъаоу иIэр къэшIэгъуай, ещэчы, егупшысэ, къанэрэри еушъэфы. Джащ фэд ныр. ГумэкIыгъуабэ иIэми, IапэхэмкIэ къыонэсышъ, угу егъэшъабэ.

КIышъэкъо Алимэ мыщ фэдэ гущыIэ дахэхэр ным фитхыгъэх: « Сыгъызэ сянэ сечъалIэ, сянэ къэIабэшъ, нэпсыр къелъэкIы, сшъхьэ Iэ къыщефэ».

— Сыд къохъулIагъэми, уянэ ынаIэ къыптет, ымакъэ зэхэохы, — еIо писателым.

Ацумыжъ-Къумыкъу Разыет ытхыгъ:

ЩыIэкIэ къиным сызэкIиIулIэмэ
ХэкIыпIэ лъыхъоу о сыкъыпфэкIо
Дыуахь папкIэу о укъысфэплъэ
Сыдрэ къини сапэкIэ къикIми
Пщынэ сымышIэу сэ сыпэшIуекIо.
Гу гъэушынэу сакIыб удэти,
Амал пстэур къысIэкIэплъхьагъ...
Уадэжь сыкъакIоу къызщыхэкIыгъэм
УицIыфыгъэшхоу къыщыунагъэр,
Гъэбэжъу мафэу къысфэнэжьыгъ.

Бэрэтэрэ Хьамидэ ытхыгъэ усэмэ ащыщэу орэдышъор Трэхъо Долчэрые (Щынджые щыщ) фишIыгъэу къаIо «Синанэр». Поэтым етхы:

Синанэу сигупсэр уадэжь сыкъыпфэсы.
О нэпсэу бгъэбылъырэр
IэплъэкIым чIэкIуад.
УигушIо нэфынэу
Пкъо IаплI еощэкIы.
СипIашъхьэм ущысэу,
чэщ реныр, синан,
Сичъые IэшIунэу
улъаIоу иохы.
Ны гупсэмкIэ лъфыгъэр
Сыдигъуи сабый,
хыягъэу фыриIэр гъунэнчъэу сэ сэшIэ.

КъумпIыл Къадырбэч ным фэгъэхьыгъэу ытхыгъэр макIэп. Поэмэхэр, усэхэр, рассказхэр, ным къинэу заом игъом ылъэгъугъэр, а ны шъоум узэрэдэзекIощтыр къащеIо.

Ныр чэщым мычъыеу, ихьаку мыкIуасэу, остыгъэ нэфэу икIалэмэ ахэсэу ишъхьэгъусэу заом щыIэм ежэу зэрэщытыгъэр ары. Янэ риIорэм фэдэу къетхы: «Сыд пай ущыса чэщныкъо кIасэм? Унэмэ чъыер къакIэкIошъагъи.СыкъэкIожьыгъи сэри, синан». Джа охътэ къиным итхьамыкIагъо зэхимышIэу, кIэнакIэрэм фэдэу, ным къыIощтыгъэ орэд шIагъо.

«Гъабли, гумэкIи ар апиIэтэу, пхъэшъэбэ цIынэу хьакум щымыстырэм. ЗыфишIыщтыгъэ ар кIэгъэстэн». АщкIэ Къадырбэч къыIо шIоигъор — уянэ сыд къин хэлъыми фабэ къыпфишIын, ыгукIэ шIу къыпфишIэ шIоигъу. Къыгъэнэфи шIоигъу, пфишIэщтыр егъэунэфы.

ХьэдэгъэлIэ Аскэр етхы: «НЫ! Оры сэ зызакъоу дунаим сфытетыр. Хэти а гущыIэр ыгукIэ къешIэ, Iизын къытэзытырэр тэ тыщыIэнэу. Сэ сигупшысэхэр о охьылIагъ. Тыдэ сыщыIэми о усигъус, угу сэ сыгу къыфытео, гуитIу сиIэ фэдэу сэ къысщэхъу».

Зы гущыIэ дахэ Бырсыр Абдулахь къыIуагъ: «Ным ипсалъэ ыгу илъ. ЫгукIэ фэчэфэу ным ипсалъэ къыуегъашIэ: «Къэрарынчъагъэм пэчыжьэу охъу, — еIо ным. — Къумалыр лыгъэшъ, къыбнэрэмыс, Тхьэм ынэшIу къыпщэф, сикIэлэ гупс!» Ныр зэрэгуIэрэр, тхьэ къызэрэфелъэIурэр Абдулахь къытеIо.

Дунаим щызэлъашIэрэ бэлъкъар поэтэу Къайсын Кулиевым етхы: «Ным икIалэ ыбгъэ кIеубытэ, тхьамыкIагъо IукIэмэ зытырехъо кIалэм, етIанэ къушъхьэм шъхьащэ къыфешIы». Аущтэу ныр зэрэлъапIэр поэтым къыуегъашIэ. « Ным ыIэхэр» зыфиIорэ усэм мырэущтэу къыщеIо: «Кушъэм егупсафэ кIалэр, ным ыгъэчъые хъумэ. Джэныкъо машIор зэкIэблэ, Ным ащ кIигъэсты хъумэ, орэдэу ным къыпфиIорэм нахь дахэ зэхэпхыщтэп...»

Расул Гамзатовыр дагъыстан поэтышхоу щыт. Ащ ным ехьылIагъэу ытхыгъэхэр Ным и Мафэ фэгъэхьыгъ пIоми ухэукъощтэп.

«Уянэ щэIэфэ унаIэ тегъэт, къэухъум» — еIо писатель цIэрыIом. Уянэ уимыIэжьымэ, унэр нэкIы фэдэу къыпщэхъу.

ЗэкIэ дунаим тет цIыфмэ янэмэ зы цIэ яI, ау бзэу аIулъым телъытагъэу еджэх. «Мама, нана, баба», «сян, тян», ащ нэмыкIыхэри. А гущыIэм чIыпIэ гъэнэфагъэ иI. «КIэлэцIыкIум «мама» еIо, солдатыр заом къыщауIэми, «мать родная» еIо. Ным ыгу шъэфэу илъыр зыми къыIон ылъэкIыщтэп. Непэрэ мэфэкIым, Ным и Мафэу хагъэунэфыкIырэм Расул Гамзатовым нымэ, кIалэмэ афетхы пIоми ухэукъощтэп. Адыгабзэ кIэ къапIоми, ным иIэшIугъ къызтегущыIэрэр. Ахэр зэблэсхъунэу адыгабзэкIэ къекIурэп. Сыхэмыукъоным пае мыхэр урысыбзэкIэ къэсэтхы:

Чтоб тебя я возвеличил словом,
Шаль тебе соткал из нежных строк,
Я хочу, чтоб в эту шаль,

Чаруя, все цветы весенние вошли.
Эту шаль — о! мама,
Подарю я
В честь тебя всем матерям земли!
Огонь матери, ее голос, ее сердце
Всесильный из всесильных
Озареньем был в моём пути...

Расул «Матери» зыфиIорэ усэм къыщетхы: пшъхьац фыжь хъуми, уянэ пщыгъупшэ зэрэмыхъущтыр, ар зыми зэремыгъэпшэщтыр, ыгу хэбгъэкIымэ узэрэкIэгъожьыщтыр.

...Изрек пророк:
«Нет бога, кроме бога!»
Я говорю: «Нет мамы, кроме мамы!»

Фазу Алиевам (дагъыстан тхакIу) ным усабэ, поэмэшхо, рассказыбэ фитхыгъ. Ныр зыми ригъэпшэн ылъэкIырэп. Усабэу ытхыгъэмэ къащеIо:

«И с чем тебя прекрасную,
Сравнить , не знаю прямо!
Одно лишь вижу ясно я :
Хорошая ты, мама!

Ным ехьылIагъэу тхылъ къыдэзгъэкIыгъ, «Ным иджэмакъ» ышъхьэу библиотекэхэм ачIэлъ, ау гъэзетеджэмэ ясIон:

Ным иджэмакъэ тэ зэхэтэхы,
Ным тыкъеухъумэ,
Ныр тигъус гушIо тиIэмэ,
Ныр тигъус тэ тыхэчъыемэ.
Ныр нэфы, ныр фыжьы.
Ным орэд къыфаIо
Ныр тыгъэнэбзыим
Фэдэу мэшIэты.
Ным иджэмакъэ
Зыщымыгъэгъупш.
Аужыпкъэу ар зэхэпхыныр
Сыдэу тхьамыкIагъуа!

***

А мафэ дыджыр
Сыдэу щэIэгъуай!

***

...Ны гур маплъэ.
Тыдэ ущыIэми ным ыгу къэплъэ,
Ным иIэшIугъэ лъэуж
тэ тфэхъу.

***

Ным ыIэхэр шъабэх.
Ным ынэмэ нэфыр къакIэпсы
Ным ынэмэ гушIор къакIэщы,
Ным ыжэ шъоур къыщэткIу.
Ны гур хыорым фэдэу мэуалъэ.
Ным ыкIуачIэ гъунэ имыI.
Ным ыгу хэзыгъэкIырэр нэпэнчъ!
ГухэкI зебгъэшIыкIэ
УкIэгъожьыщт,
ГъэшIэным укIэхьажьыщтэп.

***.

Ныр ары Iофыр.
Ныр сыдигъуи къытэджэ,
Ныр сыдигъуи къытпэплъэ.
Ным ынэгу гушIор кIэтэу
Шъэбэ-шъабэу къыптеIабэ,
Ыгу бэрчэти къытэнэсы.
Ныр сыдигъуи мэгумэкIы,
Ыгу ильыр къытфеIуатэ.
НэшIо-гушIоу ар къытэплъы,
УпчIэжьэгъоу ныр къытфэхъу.
ГукIэгъушхоу ным тфишIыгъэр
Дунэешхом темыфэн.
Ным ынаIэу къыттетыгъэр,
Орэд дахэу къытфиIуагъэр,
ЫIэшъхьитIоу тфэлэжьагъэр,
Чэщ мычъыеу тфырихыгъэр,
ГъашIэу тиIэм тыгу ильыщт.
Ным нахь лъапIэ тидэ къипхын.

***

Ныр зыфаер.
Шъо жъугъэцакI.
Ным икIалэ насып кIыхьэу,
Инасыпы зиушъомбгъунэу
АкъылышIоу ахэр хъунэу
ЦIыфы жъугъэр яупчIэжьэгъоу
Гогу занкIэм дэмыхынэу
Джары, ошIа ныр зыфэныр!
...Ным ильэупс.
Чэщым пкIыхьыпIэу,
Мафэм гупшысэу,
ГъашIэу тэ тиIэм
Ынапэ теплъэу,
ТиIоф зыщымыхъурэм
Иджэуап тылъыхьоу
Нымэ аIорэр тэ
Тыгу къэкIыжьэу
ГущыIэ лъапIэхэр
ащ къахэтэхы,
ЧIыпIэ зэжъу тифэмэ
ГукIэ танэсы.
Къины тыхафэмэ
НэпсыкIэ тяджэ,
ЩысэтехыпIэу ныр тэ къытфэхъу.
Ным иIэшIугъи, ным ишъэбагъи,
Ным ифэбагъи, ным идэхагъи,
ГъашIэу къэтхьыщтым тыгу имыкIын.
ГущыIэ дахэу нымэ аIуагъэр,
зекIокIэ дахэу нымэ ашIыгъэр,
Гу къэбзэ шъабэу ащ къытфыряIэр,
ГъашIэу тэ тиIэм
Тщымыгъупшэн!

Уахътэм цIыфыр епIу, елэжьы. Ау непэ ныбжьыкIэмэ ахэтых илъэс псаум янэ амылъэгъугъэу, осэ тэрэз фамышIэу, дысэу янэ дэгущыIэхэу. «Сыкъэплъфыгъэмэ сыIыгъ» аIо зыныбжь икъугъэхэми. Янэмэ адэгущыIэжьхэу, анэпсы къагъакIоу. Ар лъэшэу гукъэошху.

ЦIыфыр Iушымэ янэ уасэ фешIы, игъом зэрегъэлъэгъу, ыдэжь макIо, егъэлъапIэ. Ныр къыпэгъокIы: «УкъэкIуагъа, сикIал», «сипшъашъ» еIо. Ащ нахь лъапIэ дунаим тетэп. Ныр бгъэразэмэ уиIофхэр дэгъоу хъущтых. ТхьамыкIагъом къыпщиухьащт, уагъэлъэпIэщт!

Непэрэ мэфэ лъапIэм нэу дунаим тетмэ псауныгъэ пытэ яIэнэу, якIалэмэ ащымыгъупшэнхэу, ягушIо нахьыбэ хъунэу, жъышъхьэ тхъагъо алъэгъунэу сафэлъаIо.

Ахэм яжьау якIалэхэри бэрэ чIэтынхэу ары сызыфаер!

Сянэ иаужырэ маф

Чъыгы бырабзу уашъхьагъ итмэ
Умакъэ о къахэIукIы.
А чъыг дахэмэ япкIашъэ
Техъоны о зыкъыпфашIы.
А бзыу цIыкIухэм укъабыбыхьэ
Амакъи дахэу укIэдэIукIы.
Чъыг къутамэм зырагъэIэты
Орэды дахэхэр о ащ къыпфаIо.

ЕМТIЫЛЪ Разыет.

Гуманитар ушэтынхэм апылъ Адыгэ республикэ институтым гъэсэныгъэмкIэ иIофышI, тарихъ шIэныгъэхэмкIэ кандидат.

ИЖЪЫРЭ МУЗЫКАЛЬНЭ IЭМЭ-ПСЫМЭХЭР

Ащэмэз къафихьыгъ

Зы мэкъэ гъэшIэгъон горэ, адрэ макъэхэм афэмыдэу, тинэIуасэу къытщыхъоу, ау къэтымышIэжьыпэу тхьакIумэм къыредзэ. Орэдышъом тIэкIурэ уздэIукIэ, нэмыкI чIыпIэ уифагъэу къыпшIуигъэшIэу, уиумэхъыгъэу нахь благъэу узэрещалIэ. Сырынэр угу къегъэкIы, ау сырынэп. Адэ сыд илIэужыгъуа мырэу зымакъэ узыумэхъырэр?

ЛIэшIэгъухэр къызэпичыхи джы къытнэсыжьыгъэ макъ, нартхэм къытфагъэхьыжьыгъ. Ары, зилIэужыгъор зэкIэми амышIэрэми, тинэIуасэу къызкIытщыхъурэр — гум къешIэжьы. Ижъырэ адыгэ музыкальнэ Iэмэ-псымэу къамыл.

Къамылыр метрэ имыкъупэу зикIыхьэгъэ трубэ псыгъу, Iэхъуамбэхэм апае гъонищ иIэу щыт. ЫлупэкIэ хъурэе къодыеу гъэпсыгъэ, сырынэхэм шъуирэ макъэр къызэрагъэкIырэ хэупкIыгъэм фэдэ иIэп. Ащ къыхэкIэу къамылым апэ ымакъэ къибгъэкIынэу, упщэшъунэу зэбгъэшIэн фае, етIанэ орэдышъо мэкъамэхэр къыхебгъэщыщтых, гъонищэу иIэр IэхъуамбэхэмкIэ зэфэпшIыхэмэ, къызэIупхыжьыхэзэ къебгъэIощт.

Нарт Ащэмэз къамылыр цIыфхэм къафихьыгъ, къэугупшысыкIэу, къэгъотыкIэу фэхъугъэм шъущызгъэгъуазэмэ сшIоигъу.

Ащэмэз бэрэ зекIо кIощтыгъ. А лъэхъаным нартхэм зекIо кIоныр лъэшэу ахэлъыгъ. Анахь лIыбланэр язэрэмыгъашIэу, лIыгъэмкIэ, псынкIагъэмкIэ, шэсыныкIэ зэнэкъокъущтыгъэх. «Е улIын е улIэн» зыфиIорэ гущыIэхэм ямэхьанэ къагъэшъэшыпкъэжьэу, мэзым хэс хьакIэ-къуакIэхэм яшэкIощтхэми, пыим пэуцужьыщтхэми, зыгорэм шы Iэхъогъу къышIурафыжьэщтыми, сыдэу щытми, щынагъо зыхэмылъ Iофым хъулъфыгъэр фежьэныр къырамыгъэкIоу зекIощтыгъэх. Ежь нартхэр зыщыпсэурэ чIыпIэм пэчыжьаIоу, къушъхьэхэр, псыхъохэр зэпачыхэзэ шыхэмкIэ зекIо кIощтыгъэх.

Ащэмэз ащ фэдэ зекIо чыжьэ горэм къикIыжьызэ лъэшэу пшъыгъэти, къэуцуныщ, зигъэпсэфынэу рихъухьагъ. Чъыг чIэгъым кIакIор щиубгъуи, гъолъи хэчъыягъ. ШъукIаерэ чъыягъэ, ом изытети зызэблихъунэу игъо ифагъ, ощхыр къещхыщтыгъ, жьыбгъэшхо къепщэщтыгъ, ау нартыр ахэм къагъэущын алъэкIыщтыгъэп. Мэкъэ гъэшIэгъонэу ытхьакIумэ къыридзагъэхэм чъые пытэу зыхэтыгъэм Ащэмэз къыхащыгъ, апэ пкIыхьапIэ ылъэгъугъэу къыщыхъугъ, ау макъэр джыри къэIущтыгъэ. КIэдэIукIи чъыгым зыдэплъыем зэхихыгъ, къутамэу хьамлыухэм гъуанэхэр зыфашIыгъэм жьыбгъэр зипщэкIэ зэрэшъуирэр. Ащэмэз къутамэр къамэмкIэ къыпиупкIи ежьыри епщэу ыублагъ, мэкъэмэ гъэшIэгъонхэр къыригъэкIыгъэх. Къыгъотыгъэр къызыдихьи нартхэм адэжь къыгъэзэжьыгъ. Мыжъошхом тесэу къутэмэ кIыхьэу гъуанэхэр зиIэм епщэщтыгъ, орэдышъохэр къыугупшысыщтыгъэх. Ащэмэз зекIо кIоныр джащ щызэпигъэугъ, «къамылкIэ» зэджагъэхэм орэдышъохэр къыригъэкIыхэу, нартхэр ыгъэчэфхэу къахэнэжьыгъ.

Къамылыр зыхашIыкIыщтыгъэ пкъыгъохэр зэфэшъхьафых. Къушъхьэ мэзхэм къащыкIырэ сырбыжъым (урысыбзэкIэ борщевик) пэсэрэ адыгэхэм хашIыкIыщтыгъ, ыкIоцI рамыупкIэу, гъучIыч гъэплъыгъэкIэ рагъэстыкIыщтыгъ. Сырбыжъым хэшIыкIыгъэ къамылым мэкъэ гъэшIэгъон, адрэхэм афэмыдэу иI, ау зы щыкIагъэ хэлъ, ошъуапщэ е ощх къещхы зыхъукIэ, мэушыны, ымакъэ къикIыжьырэп, ащ къыхэкIэу адыгэхэм шхонч трубэхэм ахашIыкIэу аублэгъагъ. ГъучIым, джэрзым ахэшIыкIыгъэ къамылхэр къыздепхьакIынкIи, кьябгъэIонкIи нахь Iэрыфэгъугъэх.

Адыгэ лъэпкъым ищыIэныгъэ къамылым чIыпIэшхо щиубытыщтыгъ. ДжэгуакIохэми, мэлахъохэми, нэмыкIхэми ар къызыфагъэфедэщтыгъ. ШыкIэпщынэмрэ къамылымрэ зэгъусэу «Уджыр», «Къэрэкъамылыр», «Зыгъэлъатэр» джэгум къыщырагъаIо зыхъукIэ, къэшъуакIохэр чэфэу пчэгум къилъадэщтыгъэх, орэдышъом дырагъаштэзэ къыдешIэщтыгъэх.

Мэлахъоми къамылыр зыдиIыгъыщтыгъ, мызэщынэу арэп, мэхьанэ гъэнэфагъэ хэлъэу ыгъэфедэщтыгъ. Мэлхэр хъупIэм дифыхэ зыхъукIэ, зы орэдышъо хэхыгъэ къафыригъаIощтыгъ, щынагъо горэ къэблэгъагъэмэ, ом изытет лъэшэу зызэблехъуа е тыгъужъхэр Iэхъогъум къекIуха, нэмыкI орэдышъом кIыригъэщыщтыгъ. Мэлхэр а орэдышъохэм ясэщтыгъэх, ахэмкIэ хъупIэм кIощтхэмэ е щынагъом къыхэкIэу зы чIыпIэ зыщаугъоинэу щытмэ къашIэщтыгъ.

Псым ытхьэлагъэр къагъотыжьынэу лъыхъунхэ зыхъукIи къамылыр къызыфагъэфедэщтыгъ. Къамылапщэм ыкIыбыкIэ атакъэр дапхыхьэти, псыхъор зыдэчъэрэ лъэныкъомкIэ псы гъунэм готэу орэдышъо гъэнэфагъэ къамылым къыригъаIозэ рекIокIыщтыгъ. Псым ытхьэлагъэр зыдэщылъ чIыпIэм зынэсыхэкIэ, къамылым ымакъэ ежь-ежьырэу зэпыщтыгъ, атакъэри къаIощтыгъ. Зылъыхъухэрэр а чIыпIэм къыщыхагъотэжьыщтыгъэу, нахьыбэрэмкIэ тырагъафэщтыгъэу къаIотэжьы.

Къамылым фэгъэхьыгъэ къэбарэу зэхэсхыгъэхэм мыри ащыщ.

Адыгэ тхакIоу Цэй Ибрахьими къамылым къыригъэIошъущтыгъ. Краснодар къикIи зыщыщыгъэ къуаджэу Щынджые Ибрахьимэ къызэкIом, лъэгъун щыриIэу къоджэ Советым Iухьагъ, ау зы нэбгыри чIигъотагъэп. Шъэожъыеу блэкIыщтыгъэм къеджи, Нажъомыкъо Хьапацыу ыдэжь ыIофытагъ къамылыр къыIихынышъ къыфихьынэу. КъызэкIожьым, Ибрахьимэ Совет щагум пхъэтэкъэжъэу дэтым теуцуи къамылым къышIо орэд зэфэшъхьафхэр къыригъаIохэу ыублагъ. ЦIыфэу зэхэзыхыгъэхэр къэзэрэугъоихэзэ, купышхо къыщызэIукIагъ. Советым иIофышIэхэр нэмыкI чIыпIэ шхэхэу щысыгъэхэти, зыгорэм макъэ аригъэIугъ «Шъузыщылэжьэрэ унэр къыкIэнагъэу мэстыми шъушIэрэп, цIыфхэр къыщызэрэугъоигъэхэу дэтых» ыIуи, аIуфэфыкIэу «лэжьакIохэр» къэсыжьыгъэх. Цэй Ибрахьимэ къамылыр ыутхыпкIи, шъэожъыеу къызэригъэхьыгъагъэм ритыжьыгъ ыкIи къыIуагъ: «КъэзгъэшIагъэмрэ слъэгъугъэмрэ бэп, ау къэзгъэшIагъэм къамылкIэ къыхащыжьхэу джыри слъэгъугъэп».

Адыгэхэм пщынэмрэ пхъэкIычымрэ къазыIэкIахьэхэм, шыкIэпщынэмрэ къамылымрэ тIэкIу IуагъэкIотыгъэу хъугъэ, ау ащыгъупшэжьыгъапэп.

Лъэпкъым икультурэ фэлэжьэрэ цIыфхэр шыкIэпщынэмрэ къамылымрэ тщамыгъэгъупшэнэу тиIэх. Ахэр ГукIэ Замудин, Абыдэ Хьис, орэдыIо купэу «Жъыум» хэтхэр арых.

Ащэмэз къытфихьи, лIэшIэгъухэр къызэпызычи, джынэс къэсыгъэ къамылыр ащ нахь хэмылъэу кIодыжьын ылъэкIыщтэп, ымакъэ джыри жъынчыщт.

ХЬАРЭХЪУ Мурат.

Сурэтыр Едыдж Батырый ихъарзынэщ къыхэтхыгъ.

НыбжьыкIэ форумым хэлэжьагъэх

Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацие итхьаматэу Устэ Руслъан журналистхэм яконкурс текIоныгъэр къыщыдэзыхыгъэ Владимир Киселевым Щытхъу тхылъэу фагъэшъошагъэр ретыжьы.

БэмышIэу къалэу Ростов-на-Дону щыкIогъэ Всероссийскэ ныбжьыкIэ форумэу «Профсоюзный авангард» зыфиIорэм хэлэжьагъэхэр атегущыIагъэх непэ ныбжьыкIэхэр нахьыбэу зыгъэгумэкIыхэрэ Iофыгъохэм. Ахэм ащыщых сэнэхьат зэгъэгъотыгъэныр, зэрыпсэущтхэр къызыщалэжьыщт IофшIапIэ яIэныр, ныбжьыкIэ программэ гъэнэфагъэхэр Урысые Федерацием щихьухьэгъэнхэр ыкIи гъэцэкIэжьыгъэнхэр.

Зигугъу къэтшIыгъэ Iофыгъохэм яхьылIэгъэ инновационнэ унашъохэр къыхэхыгъэнхэм ныбжьыкIэ профсоюз лидерхэр тегущыIагъэх, яшIошIхэр къыраIотыкIыгъэх, проект зэфэшъхьафхэр къыхахыгъэх.

Адыгэ Республикэм ыцIэкIэ форумым иIофшIэн чанэу хэлэжьагъэх агъэкIогъэ купым хэтыгъэхэу ШъхьакIэмыкъо Рустам, Евгений Дороженкэр, Гъонэжьыкъо Фатимэ ыкIи Максим Коробко. Ахэм агъэхьазырыгъэ проектитIу анахь дэгъухэм ахалъытагъ.

Форумым хэлэжьагъэхэм студентхэр зыхэхьэхэрэ Всероссийскэ профсоюз ассоциацие зэхэщгъэныр игъокIэ алъытагъ. ФНПР-м иныбжьыкIэ политикэ зыфэдэщтым епхыгъэ унэшъо шъхьафи форумым щаштагъ. Джащ фэдэу Урысыем и Президентэу Дмитрий Медведевым, Урысыем и Правительствэ и Тхьаматэу Владимир Путиным афэкIорэ Джэпсалъэ аштагъ. Форумым хэлэжьагъэхэр ащ щыкIэдаох еджэрэ ыкIи Iоф зышIэрэ ныбжьыкIэхэм ясоциальнэ-экономикэ щыIакIэ нахьышIу шIыгъэным.

Спартакиадэр макIо

Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацие иисполком унашъоу ышIыгъэм тетэу, предприятиехэм, организациехэм яIофышIэхэр, апшъэрэ ыкIи гурыт еджапIэхэм ястудентхэмрэ якIэлэеджакIохэмрэ зыхэлэжьэхэрэ спартакиадэ макIо. ЛэжькIохэм якуп язэнэкъокъухэр футболымкIэ, теннисымкIэ ыкIи дартсымкIэ щыIэгъахэх. ФутболымкIэ анахь лъэшэу зыкъигъэлъэгъуагъ ОАО-у «Мыекъопэ редукторышI заводэу «Зарем» зыфиIорэм икомандэ. ТеннисымкIэ пстэуми анахь лъэшэу къычIэкIыгъ ОАО-у «Кубаньэнергэм» икъутамэу Адыгэ Республикэм щыIэм икуп. Дартсым текIоныгъэр къыщыдихыгъ медицинэ IофышIэхэм яхэшыпыкIыгъэ профсоюз командэ.

ТекIоныгъэр къыдэзыхыгъэ ыкIи хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр зыубытыгъэ командэхэм кубокхэр, дипломхэр, шIухьафтынхэр аратыгъэх.

Илъэсыр екIыфэкIэ Iоф зышIэхэрэм якуп хахьэхэрэм шахмат ыкIи нард ешIэнхэмкIэ зэнэкъокъухэр щыIэщтых.

НыбжьыкIэ спартакиадэм программэ къызэрэдилъытэрэм тетэу, Адыгэ къэралыгъо университетым испортзал шэкIогъум и 17-м волейболымкIэ зэнэкъокъухэр щыкIуагъэх. Ащ команди 6 хэлэжьагъ. Пстэуми анахь лъэшэу зыкъигъэлъэгъуагъ Адыгэ къэралыгъо университетым ихэшыпыкIыгъэ командэ. Ащ Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацие и Щытхъу тхылъэ шIухьафтынхэмрэ фагъэшъошагъэх. Кубанскэ медицинэ академием икъутамэу Адыгэ Республикэм щыIэм, кIэлэегъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусенэ ыцIэ зыхьырэм ятIонэрэ, ящэнэрэ чIыпIэхэр къыдахыгъэх.

Спартакиадэр къихьащт илъэсым лъагъэкIотэщт. Зэнэкъокъухэр футболымкIэ, теннисымкIэ, шахматхэмкIэ, спортивнэ ориентированиемкIэ зэхащэщтых.

Егъэджэн семинархэр ащыкIуагъэх

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкIэ ыкIи шIэныгъэмкIэ иIофышIэхэм япрофсоюз иреспубликэ комитет кIэщакIо фэхъуи, гурыт еджапIэхэм япрофсоюз комитетхэм ятхьаматэхэр зыхэлэжьэгъэхэ егъэджэн семинархэр зэкIэ республикэм икъалэхэмрэ ирайонхэмрэ ащыкIуагъэх.

IофшIэныр щынэгъончъэу гъэпсыгъэным ехьылIэгъэ норматив-правовой документхэр зыфэдэхэм, ахэм агъэнэфэрэ шапхъэхэр гъэцэкIэжьыгъэнхэмкIэ зехьэгъэн фэе Iофыгъохэм семинархэм ахэлэжьагъэхэр ащигъэгъозагъэх Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацие итехническэ инспектор шъхьаIэу С. С. Бегдаш. Нэужым семинархэм ахэлэжьагъэхэм яупчIэхэм ащ джэуапхэр къаритыжьыгъ.

Джащ фэдэу а семинархэм ащатегущыIагъэх профсоюз комитетхэм информационнэ IофшIэным ехьылIагъэу зэрахьэн фэе Iофыгъохэм. А темэм ехьылIагъэу къэгущыIагъ гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэ Iоф ащызышIэхэрэм япрофсоюз ипрофсоюз республикэ комитет итхьаматэу С. В. Кошкиныр.

IофшIэнымкIэ законодательствэм, лэжьапкIэм изытет ехьылIэгъэ Iофыгъохэм, бюджетым епхыгъэу Iоф зышIэхэрэр непэ зыгъэгумэкIырэ лъэныкъохэм язэшIохынкIэ профсоюзхэм Iофэу ашIэрэм семинарым хэлэжьагъэхэр ащ щигъэгъозагъэх. Профсоюзым хэтхэм ащ фэдэ къэбархэр алъыгъэIэсыгъэнхэм мэхьанэ ин зэриIэр хигъэунэфыкIыгъ. Информационнэ IофшIэныр гъэлъэшыгъэнымкIэ гъэфедэгъэн фэе шIыкIэхэм ягугъу къышIыгъ.

ЗэкIэмкIи егъэджэн семинархэу республикэм ичIыпIэ зэфэшъхьафхэм ащыкIуагъэхэм нэбгырэ 250-м ехъу ахэлэжьагъ.

Конкурсыр ыкIэм фэкIо

Предприятиехэм, организациехэм коллективнэ зэзэгъыныгъэхэу ащашIагъэхэм къащадалъытэхэрэр, анахьэу лэжьапкIэм, IофшIэпIэ чIыпIэхэр щынэгъончъэу щытынхэм, фэгъэкIотэныгъэ зэфэшъхьафхэу лэжьакIохэм яIэхэр гъэцэкIэжьыгъэнхэм мэхьанэ ин иI. А Iофым лъэплъэх профсоюз организациехэу а IофшIапIэхэм ащызэхэщагъэхэр.

Коллективнэ зэзэгъыныгъэхэу администрациехэмрэ профсоюз организациемрэ зыкIэтхэжьыгъэхэр зэрагъэцэкIэжьыхэрэр, ахэм анахь дэгъухэр гъэнэфэгъэнхэм епхыгъэ республикэ конкурс Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацие илъэс къэс зэхещэ.

Конкурсым хэлажьэхэрэм къагъэхьазырыгъэ материалхэм джыдэдэм комитетхэр ахэплъэх. Илъэсэу икIырэм икIэух «Анахь коллективнэ зэзэгъыныгъэ дэгъу» зыфиIорэ конкурсым щытекIуагъэр ыкIи хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр зыубытыгъэхэр къэнэфэщтых.

ТекIоныгъэр къыдихыгъ

Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацие иисполком иунашъокIэ 2011-рэ илъэсым зэхащэгъэгъэ конкурсэу журналистхэр зыхэлэжьагъэхэм икIэуххэр джырэблагъэ зэфахьысыжьыгъэх.

Конкурсым хэлажьэхэрэм пшъэрылъэу яIагъэр непэ республикэм ипрофсоюзхэр анахьэу зыпылъ Iофыгъохэр, предприятиехэм, организациехэм ащызэхэщэгъэ пэублэ профсоюз организациехэм яIофшIэн игъэкIотыгъэу къэгъэлъэгъогъэныр, ащ цIыфхэр щыгъэгъозэгъэнхэр арыгъэ.

Комиссием кIэуххэр зэфихьысыжьыгъэх ыкIи текIоныгъэр къыдэзыхыгъэу ыгъэнэфагъэр республикэ гъэзетэу «Советскэ Адыгеим» мэкъу-мэщымкIэ ыкIи экономикэмкIэ иотдел ипащэу Владимир Киселевыр ары. Ащ Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацие и Щытхъу тхылърэ ахъщэ шIухьафтынэу сомэ минитфырэ фагъэшъошагъ.

ГЪОГЪО Хьазрэт.
Адыгэ Республикэм ипрофсоюзхэм я Федерацие итхьаматэ игуадз.

(КъызыкIэлъыкIорэр шэкIогъум и 25-м къыдэкIыгъэ номерым ит).

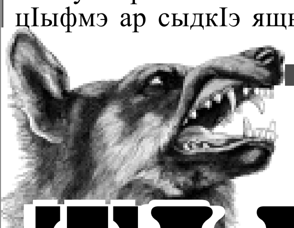

Джума АХУБА,
абхъаз тхакIу

ТЫГЪУАН

Рассказ

Ащ ыуж етIани ахэр чэщыбэрэ дэгъоу шэкIуагъэх, яIоф дэгъоу къикIыщтыгъэ. Ау зэгорэм шэкIожьыр бэрэ зэгупшысэщтыгъэ нэшхъэигъо уахътэри къэсынэу щытыгъэ. Сыд фэдэ Iофми гъунэ иI, цIыфым ыкIуачIи ищыIэныгъи ащ фэд. Ащ фэдэ мафэри къэсыгъ, цIыфыри ащ езэгъыгъ: ары щыIэныгъэм зэрэщыхъу хабзэр. Мары шхончыри къыIэтыжьын ылъэкIырэп, ыIэхэми афэлъэкIыщтыр ашIэгъах.

БэшIагъэ шакIо зыкIощтыгъэхэ мэзэгъо чэщыри къызысыгъэр, а уахътэр бысымым лъэшэу шIолъэпIагъ — Тыгъуанэ ар дэгъоу ышIэщтыгъэ. Мары джы бысымыр унэм къикIэу ытхьакIумлъапшъэмэ Iэ къащифагъэп, лы фабэри ыпашъхьэ къыгъэтIылъыгъэп. Ащ ычIыпIэкIэ бысымгуащэу ыгу зыфэмышIугъэм, унапчъэр къыIуищэигъ, хьалыгъу такъырыр, щынапэзэ, сапэм къыхидзагъ...

КъэбарышIу зэрэщымыIэр Тыгъуанэ къышIагъ. Хьалыгъум емыIэу, унэр хъураеу къыкIухьагъ, пчъэм Iухьи ыпэрэ лъакъохэмкIэ епIэстхъыгъ унэм ихьэмэ шIоигъоу. БысымгуащэркъэдаIоти цIацIэщтыгъэ, бэщым лъыхъузэ.

— Джынэм уихьыгъэмэ дэгъугъэ!— Iудымыдыщтыгъэ ар: джы унэм икIыжьыни ылъэкIыщтэп, ылъэгъущтыгъэ ащ тыгъужъым ыгу къызэрэфэмышIу дэдэр.

Чэщ реным тыгъужъыр лъэгуцым тесыгъ. Ащ ибыукIэ нэшхъэй гъы макъэу къыхэIукIырэр къуаджэм дэс цIыфхэмрэ хьэхэмрэ зэхахыщтыгъ. ЦIыфыр дэгъу дэдэу зышIэщтыгъэ хьакIэ-къуакIэр ары арэущтэу быун зылъэкIыщтыгъэр. Хьэ ныбжьыкIэ делэ цIыкIухэр макIэу къэхьакъужьыщтыгъэх. Ау цIыфмэ къашIагъ шэкIожъ лIыжьым иIофхэр зэрэдэй дэдэхэр. ЦIыфым фэшъхьафкIэ хьэмрэ хьакIэ-къуакIэмрэ къашIэ тхьамыкIагъор бысымым къызэрэфакIорэр.

Тыгъэр къыкъомыкIызэ шэкIожъ лIыжьыр лIагъэ. Тыгъужъым ибыу макъэ ащи зэхихыщтыгъэ, ау зэкIэри чыжьэу къыщыхъущтыгъ, гумэкIгукъаохэм ар къабгъынэгъэхагъ. Шъыпкъэр пIощтмэ, ащ фэдизэу ыгу зыгъэнэшхъэин, зыгъэгумэкIын, къызкIэгуIыжьын фэдэ ащ иIагъэп, ищыIэныгъэ гъогу дэгъоу къырыкIуагъ.

Къушъхьэхэм гъатхэр къанэсыгъ — охътэ шIагъу, ащ фэдэ гъатхэхэри джыри бэрэ къызэкIэлъыкIощтых, егупшысэщтыгъэ ар, ощх фабэхэри къещхыщтых, уцыкIэхэри къыхэзэрэгъэкIыщтых, ежь ыужыкIэ нэмыкI цIыфхэри къэхъущтых, щыIэщтых... Ыгу къызыфэгъужьыщтыгъэ закъор Тыгъуан ары — ибысым къыбгынагъ, цIыфмэ ар сыдкIэ ящыкIагъа? Ащ ищыIэныгъи нэмыкI шъыпкъэ хъущт, нэмыкI лъагъэ рыкIощт, ау ар лъэгъо кIыхьэ хъущтэп — тыгъужъхэм апэрэ зэIукIэгъоу адыриIэщтым нэс ныIэп. ХьакIэ-къуакIэхэри цIыфмэ афэдэх — къумалыгъэр къыпфагъэгъущтэп... Ар яхабзэп.

Псыхъоу Кодорэ ыхэкIэ, километрипшI фэдизкIэ хым пэчыжьэу къушъхьэ тIуакIэ иI. СэмэгумкIэ Iуашъхьэм утетэу узыплъэкIэ, къэшIэтырэ хыр олъэгъу, джабгъумкIэ — шъхьарыхьон фыжьыхэр къызэхъухыгъэ къушъхьэхэр щытых. Гъэмэфэ фэбэшхом мыщ хыжь чъыIэтагъэхэр къыщепщэх. Лъэхъэнэ чыжьэхэм мыщ зэошхохэр щыкIуагъэх, ахэм ахэкIодагъэхэм яхьадэу щагъэтIылъыжьыгъэри макIэп. Мыщ иIэгъо-благъохэм ащыпсэурэ чылэхэм адэс цIыфхэм яIахьыл-благъэхэри непэ къызынэсыгъэмкIэ щагъэтIылъыжьых.

Мы чIыпIэм щагъэтIылъыгъ зигугъу шIукIэ ашIыщтыгъэ шэкIожъ бэлахьэу Кацба. Шхончыр ащ къызиштэгъэ мафэм къыщегъэжьагъэу, иаужырэ мафэхэм къанэсыжьэу, цIыфмэ якъэлапчъэхэр рагъэтыжьыщтыгъэхэп. Ащ икъашъхьэ телъ къэгъагъэхэр бэшIагъэу гъонлэжьыгъэх, ащ дэжь зыгори къыIухьажьыхэрэп пIоми хъущт. Ау а гъатхэм къыщегъэжьагъэу мафи чэщи имыIэу шэкIожъым икъэ дэжь тыгъужъ теплъэ зиIэ хьэшхор щалъэгъущтыгъэ. Тыгъуанэ игукъао иныгъэ, ар зыфэбгъэдэн плъэкIын гукъао гъотыгъуае. ЗиIахьыл лъапIэ чIэзынэгъэ цIыфым иныбджэгъухэр, иблагъэхэр къыфэнэх. Тыгъуанэ хэти зыпари къыфэнэгъахэп! Изакъо дэдэу дунаишхом къытенагъ.

Тыгъуанэ ищыIэныгъэ джыри зэхъокIыгъэ хъугъэ — ибысым зэлIэм зыщыгугъыжьын фэдэ имыIэу къэнагъ. ЦIыфыгъи гукIэгъуи зыхэмылъхэм ар къыIуафыщтыгъэ, гъогурыкIо зырызхэм хьалыгъу такъыр къыфадзыщтыгъэ. Чэщырэ, цIыфхэр зырэхьатыжьхэкIэ, ащ инэшхъэй быу джэмакъэ гур ыгъэузэу, угу зэригъэгъоу къэIущтыгъ. ЦIыфхэу ащ игъымакъэ зэхэзыхыхэрэм амыгъэшIэгъон алъэкIыщтыгъэп хьакIэ-къуакIэм шIулъэгъоу цIыфым фишIыгъэм ыкIуачIэ зыфэдэр. Лlыжъхэр ащ рыгущыIэхэзэ, зэфэхьысыжь ашIыщтыгъэ: къагъэшIагъэм ащ фэдабэ ящыIэныгъэ щалъэгъугъэп. Мэлэхъо лIыжъхэм пкIэнчъэу аIощтыгъэп ныIа: «Кацба лIыжъыр шэкIожъ бэлахьыгъ. Ащ фэдэ бгъотыжьыщтэп...»

ШэкIожъыр зыдэсыгъэ чылэм щыщ ныожъ горэм къыIотэжьыщтыгъэ: бжыхьэ пчэдыжь горэм жьэу унэм къызекIым елъэгъу — щагум, щэIузэ, тыгъужъыр къыдэпшыхьэ. Ерагъэу Тыгъуанэ ышIэжьыгъ, джащ фэдизэу зэхэупIэIухьагъэу, зэхашхыхьагъэу, ыпкъ чIыпIэ псау хэмыгъотэжьынэу щытыгъ: зы тыгъужъыгъэп Тыгъуанэ ащ фэдиз утын къезыхыгъэщтыр.

КъэбаркIэ къаIотэжьэу цIыфмэ ахэлъ: шакIор зылIэкIэ тыгъужъхэр ащ икъашъхьэ щыджэгужьхэу. Ар зышIошь хъурэмэ къаIотэжьыщтыгъ: ибысымыгъэм икъэ къыухъумэзэ, Тыгъуанэ лъыпсыр ыгъэчъагъ. Ар зышIэщтыгъэ ныом Тыгъуанэ ыгу егъуи дэгъоу ыгъэшхагъ. Чэщыр иунэжъыгъэм щырихи, пчэдыжьым дэкIыжьыгъ.

НэмыкIи къаIуатэщтыгъэ: Тыгъуанэ щагу пэпчъ аIухьэзэ, хьэмэ яджэщтыгъ, ау адрэхэр къехьакъухэзэ къыпыбанэщтыгъэх, къыIуафыщтыгъ.

Джыри щымыгъупшэгъэ гъогумкIэ бысымым ищагу къыIухьэти, чэу гъуанэм дэплъызэ, щагум даплъэщтыгъэ — ныом зэрэзекIощтыр ышIэщтыгъэп, тыгъужъым рипэсыщтыр къыгурыIощтыгъэп: «Сэ ащ фэдахьи слъэгъугъэп, ау гур мыжъоп ныIа». Еджагъ Тыгъуанэ, щагум къыдищэ шIоигъуагъ — дэрэлъ щагум, енэгуягъо, джыри мыкIыжьыгъэ иуIэгъэжъхэм инэу агъэгумэкIыщтыгъэхэ. Ащ пае цIыфи ищыкIэгъагъ, ау ыужыIокIэ къыгурыIожьыгъ: цIыфхэм апаеп ар зыфэнэшхъэигъэр, цIыф пстэуми апаеп...

Тыдэ ар кIожьыгъа, сыд фэдэ чIыпIэхэр ара — ныом ар сыдым фишIэн! КIожьыгъэмэ, кIожьыгъэ, ежь паекIэ къэнагъэп, еджагъ, еубзагъ, ыгъашхи шIоигъуагъэ.

Къуаджэм щыщ кIалэ горэм къыIотэжьыщтыгъэ: чэщ горэм шыоу мэзым пхырыкIыжьызэ, зэ гъы макъэм, зэ быу макъэм фэдэу зэхихыгъ, ау тыгъужъым е хьэм фэдагъэп. ЕтIанэ къышIагъ: Тыгъуан ары. «КъушхьэтIуакIэм ылъэныкъокIэ кIорэм фэдагъ, цIыфхэм нахь апэчыжьаIоу».

Мэзыр аужыпкъэрэу Тыгъуанэ къеджэжьыгъ, ащ щылIэжьынэу, мэз цунэ гузэгухэм защигъэпсэфыжьынэу, аужыпкъэрэ заом, зэжэхэтхъогъум ежь ылъи пый шъыпкъэ фэхъужьыгъэ тыгъужъ лъыпси щигъэчъэжьынэу. Ащ ышIэщтыгъэ ыпэкIэ къехъулIэщтыр, къежэрэр зыфэдэр...

Тхьэм хэти фиухэсыгъэм шIокIын ылъэкIыщтэп. Ащ къыщегъэжьагъэу Тыгъуанэ хэти ылъэгъужьыгъэп, ибыу макъи зэхихыжьыгъэп. Ау ащ икъэбар къуаджэм къыдэнагъ.

УрысыбзэкIэ тхыгъэр адыгабзэкIэ зэзыдзэкIыгъэр ХЬАУДЭКЪО Шыхьамыз.

СОЦИАЛЬНЭ ЩЫIАКIЭР

Сабыйхэр щэгупсэфых

Къуаджэу ШэхэкIэй ЦIыкIум дэт кIэлэцIыкIу IыгъыпIэр илъэс 25-рэ зэрэхъугъэр бэмышIэу хагъэунэфыкIыгъ. Мыщ къащэщтыгъэ сабыйхэм ясабыйхэр, якъорылъф-пхъорэлъфхэр джырэ уахътэми ащ къащэх, ахэм ежьхэр зыIыгъэхэ кIэлэпIухэм аготыхэу Iоф зышIэхэрэри ахэтых.

ЛIэуж зэкIэлъыкIохэм агу къызэрэкIыжьынхэ горэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм къыфагъэнэныр хабзэ афэхъугъ. Зыхэр ахъщэкIэ къадеIэх, адрэхэм аIэкIэ алъэкIыщтыр ашIэ.

Къуаджэм анахьыжьэу щыпсэухэрэм ащыщэу Хъущт Къасполэт икIэлэгъум военнэ аэродромым Iоф щишIэщтыгъ. Ащ самолетым зыригъэIэтынэу хъугъэп, ау кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм ищагу пхъэм къышIыкIыгъэ самолет щигъэуцугъ. Ащыгъум кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм ежь исабыйхэр цIыкIухэу къыщэщтыгъэх, джы икъорылъф цIыкIухэр ащ ыIэкIэ ышIыгъэ самолетым щэджэгух.

Щагум чъыгхэр бэу дагъэтIысхьагъэх, ахэм мэфэкI е шIэжь мафэхэм атефэу щагъэтIысыгъэхэри ахэтых. Мары илъэс 20-м ехъукIэ узэкIэIэбэжьымэ, Адыгэ Республикэм и Президентыгъэу Джарымэ Аслъанрэ Краснодар краим игубернаторыгъэу Николай Кондратенкэмрэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм пэблагъэу щагъэтIысыгъэгъэ дэшхо чъыгыр. Ащ «Зэныбджэгъуныгъэм ичъыгкIэ» еджагъэх, мамырныгъэмрэ зэкъошныгъэмрэ ячъыгъу алъытэ.

КIэлэцIыкIу IыгъыпIэм Iоф щызышIэхэрэм кIэлэцIыкIухэр пIугъэнхэм ыкIи гъэсэгъэнхэм пае ящыкIагъэр зэкIэ агъэцакIэ. КIэлэцIыкIу IыгъыпIэм ипащэу Андырхъое Сурет къызэриIорэмкIэ, мыщ сабыйхэми кIэлэпIухэми ащышIогъэшIэгъон, усэхэр, орэдхэр, къэшъуакIэхэр цIыкIухэм щарагъашIэх, ащ пыдзагъэу еджапIэм зэрэчIэхьащтхэм фагъэхьазырых. Апэрэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэр зыщашIыгъагъэр илъэс 80 хъугъэ, ащ ыуж агъэпсыгъэр илъэс 25-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ мэфэкIыр ары мыщ цIыфыбэ бэмышIэу къезыщэлIагъэр. Ахэм къахагъэщыгъэх ыкIи зэрафэразэхэр араIуагъ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм илъэс зэфэшъхьафхэм ипэщагъэхэу Гъошъо Светланэ, Продан Гощнагъо, ятIонэрэ Гъошъо Светланэ, илъэсыбэрэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм Iоф щызышIагъэхэу Кобж Шыхьархьанрэ Шъхьэлэхъо Альметрэ анысбжь илъэс 70-м зэрэнэсыгъэм фэшI, афэгушIуагъэх.

Ансамблэу «Адыгэхэр» зыфиIорэмрэ хорэу «Тыгъэнэбзыим» хэтхэмрэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм джырэ уахътэм щылажьэхэрэм апае концерт къатыгъ.

МэфэкIым хэлэжьагъэхэр зыгъэгушIуагъэхэм ащыщ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм къычIагъахьэхэмэ ашIоигъо сабыйхэм япчъагъэ нэбгырэ 20-м зэрэнэсыгъэр, ахэр чэзыум хатхагъэх.

— ТикъуаджэIыгъыпIэ хэхъо, зеушъомбгъу, итеплъэ нахьышIу мэхъу. НыбжьыкIэхэм унагъохэр ашIэх, сабыйхэр къафэхъух, ащ тэри тегъэгушIо, — къыIуагъ ТОС-у «Кичмай» зыфиIорэм исовет итхьаматэу ЛIыф Хьалидэ. — Гъэсэныгъэмрэ культурэмрэ я Гупчэу тиIэм фэдэу кIэлэцIыкIу IыгъыпIэ зэтегъэпсыхьагъи тшIыным игъо хъугъэ.

НЫБЭ Анзор.

НЫМ ИСАУГЪЭТ ФЭГЪЭХЬЫГЪ

Янэ уасэ фэзышIырэр къыхэрэлажь

Ным исаугъэт Мыекъуапэ щыгъэуцугъэным фэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» къыхиутыгъэх. Тигъэзетеджэхэм ащ къыдырагъаштэзэ, яеплъыкIэхэр къэттхыгъэх. Iофыр лъыгъэкIотэгъэным фэшI сыда апэу гъэцэкIэгъэн фаер?
Адыгэ Республикэм иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» инахьыжъхэм ясовет Ным исаугъэт гъэуцугъэным тIогъогогъо щытегущыIагъэх. Зэфэхьысыжьэу ашIыгъэм тигуапэу шъущытэгъэгъуазэ.

Адыгэ Хасэм инахьыжъхэм ясовет итхьаматэу Хъунэго Чэтибэ зэхахьэм къыщиIуагъ Ным исаугъэт Мыекъуапэ щыгъэуцугъэным фэшI «Адыгэ макъэм» тхыгъэ зэфэшъхьафхэр къызэрэхиутыгъэхэр. IофшIэным иветеранхэм, шIэныгъэлэжьхэм, кIэлэегъаджэхэм, ныбжьыкIэхэм яеплъыкIэхэр гъэзетым гъэшIэгъонэу къытхыгъэх, ным ехьылIэгъэ сурэтхэри гъэзет нэкIубгъохэм къарыхьагъэх.

— Ным нахь лъапIэ щымыIэу алъытэзэ, ягупшысэхэр гъэзетеджэмэ къыраIотыкIыгъэх, — къыщиIуагъ зэхахьэм Хъунэго Чэтибэ. — Тэри адедгъэштэнышъ, Ным исаугъэт Мыекъуапэ щыгъэуцугъэным тыхэлэжьэн фаеу сэлъытэ.

Нахьыжъхэм ясовет изэхахьэ хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан, шIэныгъэлэжьхэу Тхьаркъохъо Юныс, Шъхьэлэхъо Абу, Мамый Руслъан, Едыдж Батырай, МэщфэшIу Нэджэт, Адэлджэрые Аскэр, IофшIэным иветеранхэу Быжь Сыхьатбый, Мамгъэт Къасимэ, Тыгъужъ Казбек, нэмыкIхэри.

Янэ уасэ фэзышIырэм, лъытэныгъэу фыриIэр щыIэныгъэм къыщигъэлъагъо зышIоигъом Ным исаугъэт гъэуцугъэным иIахьышIу хишIыхьан фаеу тигъэзетеджэхэм къытфатхыгъэр макIэп. А гупшысэм къыпкъырыкIыхэзэ, Ным исаугъэт Мыекъуапэ бэшIагъэу щагъэуцун фэягъэу нахьыжъхэм ясовет изэхахьэ къыщаIуагъ. ОрэдыIохэм, тхакIохэм, нэмыкIхэм ясагъэтхэр хэгъэгум зэрэщагъэуцухэрэр дэгъу. Ным исаугъэт икъызэIухын IэшIэх къытфэмыхъущтми, Iофым фежьэнхэ фае.

Мыекъуапэ Ным исаугъэт щыгъэуцугъэным фэшI зэхэщакIо куп зэхахьэм щыхадзыгъ. ШIэныгъэлэжь цIэрыIоу, тхакIоу, адыгэ лъэпкъымрэ тиреспубликэрэ зэужьыжьыным фэшI мэхьанэ ин зиIэ Iофыгъохэм кIэщакIо афэхъугъэ Шъхьэлэхъо Абу зэхэщакIо купым пащэ фашIыгъ.

— Ным исаугъэт гъэуцугъэным зэрэдедгъаштэрэр къызэщиIорэ тхыгъэр гъэхьазырыгъэн, Iофыр лъыгъэкIотэгъэн фае, — къыщиIуагъ зэхахьэм Адыгэ Республикэм иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан.

— ЗэхэщакIо купым сыхэтэу Ным исаугъэт игъэпсын сызэрэхэлэжьэщтым сегъэгушIо. Дунэе шIэныгъэ щыIэм нахьышIоу зыщыдгъэгъозэщт, саугъэтым пIуныгъэ мэхьанэу иIэщтыр цIыфхэм алъыдгъэIэсыщт, — еIо шIэныгъэлэжьэу Едыдж Батырай.

Шъхьэлэхъо Абу игупшысэ хэхъухьэрэр шъхьафэу ягугъу къэтшIы тшIоигъу. Быжь Сыхьатбыйрэ Мамый Руслъанрэ къытаIуагъэм къыхэтхырэр цIыфым щыIэныгъэр къезытырэ ным сыд фэпшIагъэми лые зэрэмыхъущтыр ары. Саугъэтым изакъоп ным къылэжьыгъэр. Дунаир щэIэфэ ныр щыIэщт, тыригушхощт.

Саугъэтым ыпашъхьэ зэIукIэхэр щыкIощтых, шъхьэгъусэ зэфэхъугъэхэм, сабый къызыфэхъугъэхэм, дзэм къулыкъушIэ кIохэрэм къэгъагъэхэр кIэлъыралъхьащтых, нэмыкI зэIукIэгъухэри щыкIощтых. Ным исаугъэт зэрэтищыкIагъэм укIэупчIэжьынэу щымытэу зыIохэрэм таIокIэшъ, Iофыр лъыкIотэнэу тэгугъэ.

Нахьыжъхэм ясовет ным исаугъэт игъэуцун зэрэщытегущыIагъэхэм, еплъыкIэу ашIыгъэхэм яхьылIэгъэ тхыгъэхэр Адыгэ Республикэм и Парламентрэ Правительствэмрэ Адыгэ Хасэм афигъэхьыщтых. Ным исаугъэт игъэпсын зэрэлъыкIуатэрэм «Адыгэ макъэм» еджэхэрэр щыдгъэгъозэщтых.

Зэхахьэм хэлэжьагъ Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр.

Сурэтыр зэхахьэм щытырахыгъ.

ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИПЧЫХЬЭЗЭХАХЬ

Яорэди, якъашъуи узыIэпащэ

Адыгэ Республикэм и Правительствэрэ республикэм лъэпкъ культурэмкIэ и Гупчэрэ зэкъошныгъэм ипчыхьэзэхахьэу Мыекъуапэ щызэхащагъэм кIэлэцIыкIухэм ясэнаущыгъэ къыщагъэлъэгъуагъ.

Къэрэщэе-Щэрджэсым щысэзытырахырэ иансамблэу «Ридадэр», къашъом итеатрэу «Майкопчаночкэр», купхэу «Мыекъуапэ инэфылъэхэр», «Казачатэр», «Долинэр», «Нэбзыир», «Ащэмэзыр» АР-м и Къэралыгъо филармоние ипчэгу къыщышъуагъэх, орэд къыщаIуагъ, театрализованнэ къэшIынхэр къыщагъэлъэгъуагъэх. Адыгэхэр, урысхэр, къэзэкъхэр, нэгъойхэр, къэндзалхэр, нэмыкIхэри искусствэм зэфищагъэх. Бэстэ Асыет япащэу «Нэбзыимрэ» «Ащэмэзымрэ» лъэпкъ орэдхэр къаIуагъэх. Къулэ Амэрбый «Майкопчаночкэр» гъогу хэхыгъэ зэрэтырищагъэр концертыр зезыщэгъэ АфэшIэгъо Фаинэ къыIотагъ.

«Казачатэмрэ» «Долинэмрэ» япащэхэр Наталья Уваровамрэ Мария Макаренкэмрэ. КIэлэеджакIохэм къэзэкъ орэдхэр агъэжъынчыгъэх. КIэлэцIыкIу купэу «Ридадэм» лъэбэкъушIухэр искусствэм щишIынхэ ылъэкIыщт. Шъуашэу ащыгъым апэу пшIогъэшIэгъонэу уеплъы, якъэшъуакIэ узыIэпещэ. Тание Азамат купым ипащ.

Искусствэм зэфищэгъэ кIэлэцIыкIумэ язэхахьэ Къулэ Альберт къыIогъэ лъэпкъ орэдымкIэ аухыгъ. Концертым Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, культурэмкIэ министрэу Чэмышъо Гъазый еплъыгъэх.

ИСКУССТВЭМРЭ ПIУНЫГЪЭМРЭ

Бзылъфыгъэм музыкэр зэрэзэхихырэр

Сабый къызыфэхъущт бзылъфыгъэхэм апае республикэ филармонием мазэ къэс концертхэр щызэхащэх. Псэ зыпыт музыкэм зэрэщедэIухэрэм имызакъоу, музыкальнэ искусствэм шIуагъэу къыхьырэм, пкъышъолым хэлъ сабыим орэдышъор зэрэзэхихырэм яхьылIэгъэ къэбар гъэшIэгъонхэр зэхахьэм къыщаIуатэх.

Пчыхьэзэхахьэм ирежиссерэу ыкIи ар зезыщэгъэ Хьакъуй Заремэ врач цIэрыIохэм яуплъэкIунхэм къапкъырыкIызэ, бзылъфыгъэ лъэрмыхьэм ыпкъынэ-лынэхэм музыкэр зэралъыIэсырэр, ар цIыфым иакъыл зэрэхахьэрэр, гукъэкIыжь иIэным фэшI музыкэм шIуагъэ къызэрихьырэр IупкIэу къыIотагъэх.

Филармонием изал цIыкIу классикэм ипроизведениехэу Бетховен, Кларк, Вивальди, Бабаджанян, нэмыкIхэм аусыгъэхэр щыIугъэх. Купэу «Элегием» хэтхэм орэдышъохэр къырагъэIуагъэх. ФортепианэмкIэ произведениехэр Щэрдж Беллэ ыгъэжъынчыгъэх. Татьяна Жерозадашвилирэ Сергей Пособиловымрэ зэгъусэхэу флейтэмкIэ къырагъэIогъэ мэкъамэхэр композиторэу Вивальди ыусыгъэх.

Сергей Пособиловыр Дунэе зэнэкъокъухэм ялауреат. ФлейтэмкIэ ащ къыхидзэзэ, Щэрдж Беллэ фортепианэмкIэ къызэрэдежъыущтыгъэм концертым чIэсыгъэхэр ыгъэгушIуагъэх.

Бзылъфыгъэ лъэрмыхьэхэм яшъхьэгъусэхэри, якIэлэцIыкIухэри пчыхьэзэхахьэм щытлъэгъугъэх. Дэгъоу загъэпсэфыгъэу, музыкэм едэIухэзэ щыIэныгъэм нахь куоу зэрэхэгупшысыхьагъэхэр бзылъфыгъэхэм къытаIуагъ.

Сурэтым итхэр: **Щэрдж Беллэрэ Сергей Пособиловымрэ.**

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр
ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редакцием зыдэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэрпшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №10-3892**

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкIыжь ахьы. Къэтхэхэрэмэгъэзетымщылажьэхэрэмрэ яеплъыкIэ зэтемыфэн ылъэкIыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкIи къэзытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр
4383
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2832

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхьатыр 18.00